

meridian

Zákaznický magazín JLV, a. s. | JLV Customer Magazine

**HISTORIE JLV –
 KNIHA, KTERÁ
 VÁS POTĚŠÍ**
**HISTORY OF JLV –
 THE BOOK THAT
 WILL PLEASE YOU**

**Výročí
 pohádkového prince**

**PAVEL
 TRÁVNÍČEK**

**Anniversary of
 the fairytale
 prince**

**POŽÁR NÁRODNÍHO
 DIVADLA – MNOHO
 ZÁHAD**

**THE NATIONAL THEATER
 FIRE – MANY MYSTERIES**

Expresní dáreček pod stromeček

NYNÍ S PRODLOUŽENOU DOBOU PLATNOSTI PO CELÝ ROK.

Lze uplatnit k nákupu produktů a služeb ČD
v **e-shopu** i **na pokladnách**.
Nakupujte na www.cd.cz/voucher.

České dráhy

Národní dopravec

Vážení cestující, milí hosté, zdálo se, že Evropa má epidemii Covid za sebou, ale bohužel se opět ukázalo, že přísloví Člověk míní, pánbůh mění platí i ve 21. století. Nezbyvá než doufat, že si lidstvo s tímto nebezpečným problémem poradí stejně jako v řadě podobných případů v historii...

Herec Pavel Trávníček na titulní fotografii nás svým gestem jakoby zve 50 let zpátky na zámek Moritzburg, kde se natáčela světoznámá vánoční pohádka *Tři oříšky pro Popelku* s nezapomenutelnou hudbou Karla Svobody.

Pavel Trávníček, který právě oslavil sedmdesátiny, je tedy dalším známým Čechem, který se v roli zoleťáka prince stal vánočním symbolem mnoha rodin nejen v Evropě. Věřím, že Vás jeho vyprávění zaujme stejně jako řada dalších článků v našem zimním čísle *Meridianu*.

Fotografie v článku o netradičních mrazech nám připomínají zimu z roku 1929. Doufejme, že ta letošní nebude tak krutá jako tehdy a že budete mít stále možnost užít si cestu s naším občerstvením i v roce 2021.

„S námi cesta chutná“.

Dear passengers, dear guests, Europe seemed to have overcome the Covid epidemic, but unfortunately it turned out again that the saying ‘Man proposes, God disposes’ holds true in the 21st century as well. We can only hope that humankind will cope with this dangerous problem, as it has in a number of similar cases in history...

In the cover photo, the actor Pavel Trávníček seems to be inviting us back to Moritzburg Castle 50 years ago, where the world-famous Christmas fairy tale *Three Wishes for Cinderella* with unforgettable music by Karel Svoboda was filmed.

Pavel Trávníček, who has just celebrated his 70th anniversary, is another well-known Czech who, in the role of a 20-year-old prince, became a Christmas symbol for many families not only in Europe. I believe you will find his story interesting as well as many other articles in our winter issue of *Meridian*.

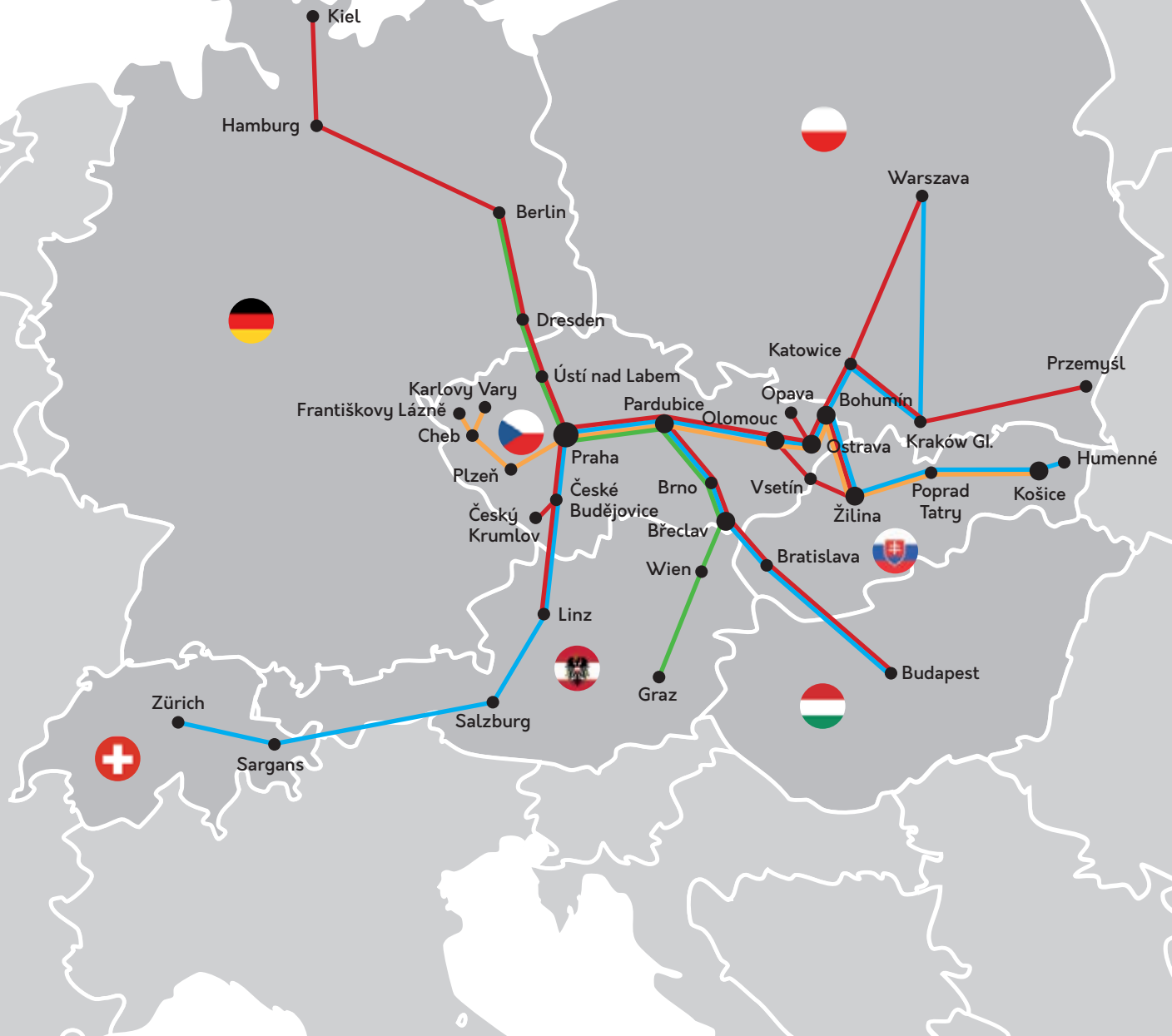
The photos in the article about unusual frosts remind us of the winter of 1929. Hope fully this year's winter will not be as severe as then and that you will still have the opportunity to enjoy your journey with our refreshments in 2021.

‘The journey tastes great with us.’

Váš / Best regards,
BOHUMÍR BÁRTA

Generální ředitel JLV, a. s.
General Manager of JLV

JLV S NÁMI
CESTA
CHUTNÁ | THE WAY
IS TASTIER
WITH US

PRAVIDELNÉ DESTINACE LŮŽKOVÝCH, LEHÁTKOVÝCH A JÍDELNÍCH VOZŮ JLV REGULAR DESTINATIONS OF JLV SLEEPING, COUCHETTE AND DINING CARS

- jídelní vozy JLV | JLV restaurant cars
- SuperCity (Pendolino)
- railjet
- lehátkové a lůžkové vozy JLV | JLV couchettes and sleeping cars

6 | 10

Výročí pohádkového prince
Anniversary of the fairytale prince

14 | 15

Železnorudsko – místo plné
zážitků
Železná Ruda region
a place full of experience

20 | 22

Studeně smolný rok 1929
aneb Zima, která zastavila vlaky
Freezing and unlucky year 1929
or Winter that stopped trains

36 | 38

Unikáty Knihovny ČD
nejen pro železničáře
Unique things of the
Czech Railways Library not
only for railway workers

60 | 62

Zvyky a recepty z různých
částí světa
Traditions and recipes from
around the world

Zákaznický magazín JLV, a. s. | JLV Customer Magazine 4/2020

Vychází v prosinci 2020 | December 2020 Edition – *Volně neprodejné* | *Not for sale*

Vydává
Issued by

JLV, a. s., Chodovská 228/3
141 00 Praha 4-Michle
IČ: 45272298
DIČ: CZ45272298

Generální ředitel
General Manager

Bohumír Bárta
Tel.: +420 271 003 213
www.jlv.cz

MK ČR E 17561
ISSN 1802-7857

Vydavatelský servis
Publishing Service

Space 4U, s. r. o.
Ortenovo náměstí 1524/36
170 00 Praha 7-Holešovice

www.space4u.cz

Jednatel
Company Director

David Mikula

Šéfredaktor
Editor in Chief

Aleš Pohořal
a.pohoral@space4u.cz

Inzerce
Advertising

Dagmar Trávníčková
d.travnickova@space4u.cz
+420 606 631 091

Grafická úprava – koncept
Graphic Design – concept

Filip Prokeš

Redakční rada
Editorial Board

Karolína Slezáková,
Martin Janura,
Petr Pospíšil,
Václav Rubeš,
Jan Valeš

Překlad/Translation

Elena Caraus

DTP

Růžolící chrochtík, spol. s r. o.
Komenského 1100
252 30 Řevnice

Fotografie na titulní straně
Cover photo

ČTK/DPA/Sebastian Kahnert

*Vydavatel neručí za obsah
PR článků a inzerátů
The publisher does not
guarantee the contents of PR
articles and advertisements*

VÝROČÍ POHÁDKOVÉHO PRINCE

text: Aleš Pohořal, **foto:** Hrad Švihov, archiv Pavla Trávnička, Shutterstock

Pavel Trávniček je známý český herec, moderátor, režisér a dabér. Má za sebou mnoho rolí, ale nejvíce ho proslavila postava prince z nezapomenutelné pohádky *Tři oříšky pro Popelku*, která si i po téměř padesáti letech dobývá srdce nejen českých, ale i zahraničních diváků, především těch z německy mluvících zemí. S pohádkovým princem jsme tentokrát hovořili i o reálném životě.

Oslavil jste nedávno sedmdesátku. V současných „koronavirových“ podmínkách byla asi oslava skromnější...?

Já si ale vůbec nepotrpím na velkolepé oslavy. Manželka Monika spolu s tříletým synem Maxmiliánem mi upekli dort a v rodinném kruhu jsme si přitukli, popřáli si vzájemně štěstí, zdraví a řekli si, že tato koronavirová doba pomine a bude to zase v pohodě. Jinak, pokud jde o opatření, tak věřím odborníkům, a ukazovalo se, že roušky byly potřeba a moc nechápu jejich odpůrce. Tahle krize je zkouška našeho lidství. Lidé si začali vážit docela obyčejných věcí a řekli si nahlas: Pozor na přírodu, ona umí úžasné věci. Pokud jsme si někdy mysleli, že s tou přírodou nějak zatočíme, pak to byla velká mýlka. A tato situace to potvrzuje.

Vraťme se k pohádce *Tři oříšky pro Popelku*. Napadlo vás kdysi, že tento film bude tak úspěšný i téměř po půlstoletí od svého natočení?

To vůbec ne, tehdy mi bylo dvaadvacet let a byl jsem spokojený, že jsme pohádku dotočili, ale nenapadlo mne vůbec, že by měla takový úspěch, a myslím, že ani nikoho z mých kolegů. Je to vlastně neuvěřitelné, řekl bych takový malý zázrak. Některé oscarové filmy se po nějakém čase úplně vytráti z paměti, ale tato „obyčejná“ pohádka je stále populární a zřejmě ještě mnoho let bude. A nejen u nás. Vysílá se i v německy mluvících zemích, především o Vánocích, ale i během roku. Jednou jsme napočítali, že o Vánocích se vysílala v Německu na různých stanicích patnáctkrát. To snad hovoří za vše a není co dodávat.

PAVEL TRÁVNÍČEK

Narodil se 26. 10. 1950 v Konici u Prostějova. Po studiích na brněnské JAMU začínal v Divadle bratří Mrštíků v Brně. Spolupracoval s Činoherním klubem v Praze. Získal angažmá v Divadle E. F. Buriana. Od roku 1982 je členem Městských divadel pražských, Divadla ABC, Rokoko a Komédie.

V letech 1990–1993 působil jako umělecký šéf Hudebního divadla v Karlíně. Založil vlastní uměleckou agenturu Marcus, v roce 1998 soukromé Divadlo Skelet, které vede již osmou divadelní sezonu. V roce 2006 přejmenovává Divadlo SKELET na společnost Theatre Illusion Biograf, která provozuje na Vinohradské třídě kulturní arénu, v níž se promítá, hraje divadlo, koncertuje a pořádají netradiční společenská rozptýlení.

Jako ředitel Theatre Illusion Biograf s úspěchem provozuje navštěvovanou divadelní scénu pražské světové komedie s repertoárovou dramaturgií, s hostováním v ČR a v zahraničí. V roce 2008 je to Divadlo Pavla Trávnička.

Do diváckého povědomí se zapsal především díky rolím princů ve známých českých pohádkách, jako jsou Tři oříšky pro Popelku, Klaním se, měsíci, O štěstí a kráse anebo Třetí princ. Kromě herectví se věnoval i zpěvu. Společně se Sabinou Laurinovou moderoval zábavný hudební pořad DO-RE-MI vysílaný na TV Nova.

Stal jste se díky „oříškům“ u našich sousedů populárním a vydrželo to dodnes...

Říkáte správně díky „oříškům“, protože to nebyl jen tento film. I v Německu jsem díky tomu točil i další filmy. Také jsme tam hráli muzikál, se kterým jsme jezdili po celém Německu: Odehrávalo se to ve sportovních halách velkých měst a přicházelo i víc než deset tisíc diváků. Jezdím pravidelně na zámek Moritzburg, kde je „na věčné časy“ výstava k této pohádce a jsou tam různé artefakty i postavy v životní velikosti. Je o ni stálý a velký zájem.

Je to prostě neuvěřitelné. Pohádka se točila v německé koprodukcí a některé postavy hráli němečtí herci, a tak naši sousedé považují tento film částečně i za svůj.

Když už hovoříme o německých hercích, byl, anebo jste s některými v kontaktu?

Asi nejvíce to bylo s Rolfem Hoppem, který hrál krále a jenž nás bohužel v roce 2018 navždy opustil. Byl to vynikající herec, výborný chlap, měl stejně jako já soukromé divadlo, a tak jsme spolu hovořili nejen o „Popelce“. Carola Braunbock, která hrála macechu a která už také zemřela, byla ve skutečnosti milá a příjemná dáma a často jsme se spolu vídávali. Jen připomenu, že Carola uměla i česky, neb se narodila ve Všerubech u Plzně. Z těch hlavních postav, které hráli němečtí herci, žije ještě „královna“ Karin Lesch.

Hovořili jsme o výstavě v Moritzburgu, ale i u nás můžeme díky vám vidět podobnou výstavu na vodním hradě Švihov...

Napadlo mne, že bychom mohli mít na „Popelku“ nějakou trvalou vzpomínku i u nás, a tak jsme s kamarádem Pavlem Benešem investovali nemalou částku, aby v místě, kde se také Tři oříšky pro Popel-

ku natáčely, bylo něco zajímavého. Určitě se nesrovnáváme velikostí s výstavou v Moritzburgu, ale jsem rád, že se to nakonec alespoň v této skromnější podobě podařilo. Popelka byla přece chudá. Jsou tam i tak zajímavé věci, které stojí opravdu za zhlédnutí. Do Švihova se můžete dostat různými způsoby, jezdit tam i vlak, a tak to může být i pro rodiny s dětmi tip na hezký výlet.

Když se vysílá „Popelka“ na našich televizních stanicích, díváte se na ni často?

Ale ne, prakticky vůbec. Třeba o Vánocích mám jiné starosti, jako například uvařit rybí polévku, kterou opravdu, aniž se chlubím, umím, a tak cestou do kuchyně se na to jedním okem na vteřinku mrknu. Že bych ale usedl k obrazovce na delší čas, to opravdu ne.

Vladimír Menšík a Carola Braunbock při natáčení jedné ze scén na hradě Švihov.

Vladimír Menšík and Carola Braunbock during the filming of one of the scenes at Švihov Castle.

Pavel Trávníček s manželkou Monikou a synem Maxmiliánem.

Pavel Trávníček with his wife Monika and son Maxmilián.

A co váš malý syn Maxmilián, už poznal na obrazovce tátu?

Byla to jeho zajímavá reakce. Koukal chvíli na obrazovku, kde běžela Popelka, pak na mne a zase na obrazovku... V jeho tříapůlleté hlavičce se to asi všechno vařilo, ale nic jsme mu nevysvětlovali. Myslím, že to přijde přirozeně, časem.

Věnovali jsme se pohádce, ale vy jste daboval mnoho známých světových herců. Jaký máte vztah k dabingu?

Dabing spousta herců dělá nerada anebo to nezvládají, nebo je to pro ně moc rychlé. Já jsem pravý opak a opravdu si to užívám. Daboval jsem například Alaina Delona a s tím jsem se dokonce mohl setkat osobně, anebo také Allana Aldu ze seriálu M.A.S.H. Upřímně řečeno se mi lépe dabuje právě Delon, který se často „schovává“, kdežto Alda, jestli to mohu vyjádřit nespisovně, doslova neustále „mele“ a je náročné jeho vodopád slov uhlídat. Daboval jsem i další herce, například i Johna Travoltu.

Někteří lidé říkali, že se po kultovní Horečce sobotní

Symbolický popelčín střevíček na Moritzburgu. Symbolic Cinderella's Slipper in Moritzburg

noci už neprosadí, ale opak byl pravdou a je to velký herec. Vysokou laťku nám dabérům nastavil geniální František Filipovský, pro připomenutí především zahraničním čtenářům – skvěle daboval především Luise de Funèse.

Koronavirová doba zavřela divadla, která vzhlížejí k lepším časům, jak vy vidíte jejich situaci, až se vše uklidní?

Stejně jako život i divadla nebudou stejná jako před koronavirem. Jsem realista. Lidé budou mít trochu jiné starosti, musí si zabezpečit bydlení, benzín, děti atd. Obávám se, že se do divadel, alespoň zpočátku, nijak nepohrnou. Ani nevíte, jak bych si přál, kdybych se v této předpovědi mýlil.

Cestujete většinou autem, ale přesto se zeptám, zda máte nějaký vztah a zážitky z vlaku?

No samozřejmě – a jaké! V mládí jsme vyrazili do Rumunska na dovolenou. Svačiny, které jsme vezli s sebou, skončily většinou v útrobach rumunských prosebníků. A navíc, aby toho nebylo málo, jsme vystoupili v Constanci na chvíli z vlaku, protože jsme se potřebovali napít, a vlak se najednou bez varování rozjel, takže jsme jen přihlíželi, jak se nám vzdaluje. V té chvíli to bylo napínavé, ale jak vidíte,

DODEJME, ŽE PAVEL TRÁVNÍČEK BYL LETOS OCENĚN PREZIDENTEM ČESKÉ REPUBLIKY MILOŠEM ZEMANEM MEDAILÍ ZA ZÁSLUHY I. STUPNĚ (ZA ZÁSLUHY O STÁT V OBLASTI UMĚNÍ).

zapamatoval jsem si to navždy. Jinak se synem Maxíkem sedneme do „Posázavského pacifiku“ a přeneseme se do minulého století. Je to krásná nostalgie. Obecně chci říci, že nynější cestování vlakem se nedá srovnat s tím, když jsme jím jezdili před lety. Nové soupravy, pohodlí, občerstvení, a i když se to může zdát jako klišé, svět za okny vlaku plyne trochu jinak, než když se na něj díváte z auta. A navíc, když jedu autem, musím dávat pozor, a ještě se u toho rozčiluju.

Přestože už jste oslavil sedmdesátku, mnozí vám mohou závidět vaši fyzickou kondici...

To jsou sice potěšující slova, ale věk nezastavíte. Ale myslím, že to chlapi berou statečně. Snaží se samozřejmě žít zdravěji – že se nad sebou zamýšlejí –, ale příznějme si, že to nakonec berou tak, jak to je. ●

GASTRONOMIE NA KOLEJÍCH

GASTRONOMY ON WHEELS

Ludvík Losos ● Michal Handrejch

**Unikátní kniha
o historii jídelních vozů.
Více než 500 fotografií!**

**The unique book
about the history
of dining cars.
More than 500 photos!**

**V prodeji na jlv.cz/e-shop
Available at jlv.cz/e-shop**

**TIP NA VÁNOCE!
CHRISTMAS GIFT IDEA!**

ANNIVERSARY OF THE FAIRYTALE PRINCE

text: Aleš Pohořal, photos: ČTK/DPA/Sebastian Kahnert, Švihov Castle, Shutterstock

Pavel Trávniček is a well-known Czech actor, moderator, stage director and dubbing artist. He has played many roles, but he is most famous for the character of the prince from the unforgettable fairy tale *Three Nuts for Cinderella* (known in English as *Three Wishes for Cinderella*), which has been winning the hearts of Czech viewers and foreigners, especially those from German-speaking countries, for almost fifty years. This time, we talk with the fairytale prince about both the fairy tale and real life.

You recently celebrated your 70th birthday. In the current 'coronavirus' conditions the celebration was probably quite modest, wasn't it?

Well, I am not fond of spectacular celebrations at all. My wife Monika and my three-year-old son Maxi-

Pavel Trávniček mezi figurinami krále a královny na výstavě v Moritzburgu

Pavel Trávniček among the figurines of the King and Queen at the exhibition in Moritzburg

milian baked me a cake and in the family circle we clinked glasses with each other, wished each other good luck and health and said that the coronavirus period would pass and everything would be fine again. Otherwise, in terms of precautions and restrictions, I trust the experts. It turned out that face masks were necessary and I do not quite understand their opponents. This crisis is the test of our humanity. People began to appreciate quite ordinary things and said out loud: 'Watch out for nature! It can do incredible things.' When we thought we could do whatever we want to nature, it was a big mistake. And this situation is the proof.

Let's return to the fairy tale *Three Wishes for Cinderella*. Those days, did you suppose that the film would remain so successful for almost half a century after it was made?

Not at all. I was then twenty-two years old and I was happy that we had made the fairy tale, but it never occurred to me that it would become such a success, and I don't think any of my colleagues thought so either. It's actually unbelievable, I'd say such a little miracle. Some Oscar films have completely passed into oblivion after a while but

this 'ordinary' fairy tale is still and will probably be popular for many years to come. And not only with Czech people. It is also broadcast in German-speaking countries, especially at Christmas, and during the year as well. We once calculated that it was broadcast fifteen times by various channels in Germany at Christmas. That speaks for itself and there is nothing to add.

Thanks to the 'nuts that make wishes come true', you became popular with our neighbours and it has lasted to this day...

You call it the right word – thanks to the 'nuts' because it wasn't just that film. Thanks to it, I made other films in Germany. We also played a musical there, with which we toured all over Germany giving performances in the sports halls of big cities, sometimes with more than ten thousand spectators at a time. I regularly go to Moritzburg Castle, where there is a 'once-for-all-time' exhibition of this fairy tale displaying various artefacts and life-size figurines of the characters. There is a constant and great interest in it. It's just unbelievable. The fairy tale was shot in co-production with German partners and some of the characters were played by German actors, so our neighbours consider this film to be partly their own.

Speaking of German actors, have you been in touch with any of them since then?

Probably the most with Rolf Hopp, who played the role of the king and who unfortunately passed away in 2018. He was an excellent actor, a great guy, he had a private theatre like me, so we didn't only talk about Cinderella. Actress Carola Braunbock, who played the stepmother and who has already passed away, was actually a nice and lovely lady and we often saw each other. Let me just remind you that Carola also spoke Czech, because she was born in Všeruby near Pilsen. Of the main characters played by German actors, the 'queen' Karin Lesch is still alive.

We have talked about the exhibition in Moritzburg. However, thanks to you there is a similar exhibition at Švihov water castle ...

It occurred to me that we could have a lasting memory of Cinderella in our country, so my friend Pavel Beneš and I invested a considerable amount of money to make something interesting in the place where *Three Wishes for Cinderella* was filmed as well. It is certainly incomparable in size with the exhibition in Moritzburg, but I am glad that it succeeded in the end, at least in this more modest form. After all, Cinderella was poor. There are still interesting things that are really worth seeing. You can get to Švihov Castle in various ways, there is also a train, so it could be a tip for a lovely trip for families with children.

PAVEL TRÁVNÍČEK

He was born on 26 October 1950 in the town of Konice near Prostějov. After studying at the Janáček Academy of Music and Performing Arts (JAMU) in Brno, he started his career at the Mrštík Brothers Theatre in Brno. He collaborated with the Drama Club in Prague, got an engagement at the E. F. Burian Theatre and since 1982 he has been a member of the Municipal Theatres of Prague, the ABC Theatre, the Rococo Theatre and the Comedy Theatre.

From 1990 to 1993, he worked as the artistic director of the Musical Theatre in Karlín. He founded his own art agency Marcus. In 1998, he founded the private Skelet Theatre, which he has now been running for the eighth season. In 2006, the SKELET Theatre was rebranded as the Theatre Illusion Biograf, which operates the Cultural Arena in Vinohradská Street in Prague, where they show films, perform plays, give concerts and organize non-traditional social events.

As the director of the Theatre Illusion Biograf, he successfully plays on the popular theatre stage of Prague world comedy with repertoire dramaturgy, with guest appearances in the Czech Republic and abroad. Since 2008 it has been the Pavel Trávníček Theatre.

Libuše Šafránková jako nezapomenutelná Popelka
Actress Libuše Šafránková as the unforgettable Cinderella

When Cinderella is broadcast by our TV channels, do you ever watch it?

Not really, in fact, not at all. For example, at Christmas I have other things to do, such as cooking the fish soup, which I can make really well without

Unikátní foto z natáčení na hradě Švihov i s Pavlem Trávníčkem jako princem
A unique photo of filming at Švihov Castle with Pavel Trávníček as the Prince

THAT THIS YEAR PAVEL TRÁVNÍČEK HAS BEEN AWARDED THE MEDAL OF MERIT OF THE FIRST DEGREE (FOR SERVICES TO THE STATE IN THE FIELD OF ART) BY THE PRESIDENT OF THE CZECH REPUBLIC MILOŠ ZEMAN.

boasting. So, on the way to the kitchen I glance at it with one eye for a second but I really wouldn't sit in front of the screen for a long time.

And what about your little son Maximilian, did he recognize Dad on the screen?

His reaction was interesting. He looked at the screen, where Cinderella was on, for a while, then at me and back at the screen ... All was probably all mixing up in his three-and-a-half-year-old head, but we didn't explain anything. I think it will come naturally, over time.

Besides making that fairy tale, you have dubbed many world-famous actors. How do you feel about dubbing?

A lot of actors don't like dubbing or they can't do it, or it's too fast for them. I'm the exact opposite and I really enjoy it. For example, I have dubbed Alain Delon, who I have even met in person, and Allan Alda from M.A.S.H. To be honest, it's easier to dub Delon, who often 'hides', while Alda, if I may say it colloquially, is a 'chatterbox' and it's hard to follow his waterfall of words. I have also dubbed other actors, such as John Travolta. Some people said that after his cult film *Saturday Night Fever*, he wouldn't succeed again, but he did and he's a great actor. The genius Czech actor František Filipovský set a high standard for our dubbing artists; just as information for foreign readers, he dubbed Luis de Funés first of all.

The coronavirus era has closed theatres that are waiting for better times. How do you see their situation when everything comes to normal?

Like our lives, theatres will not be the same as before the coronavirus. I'm a realist. People will have a little different worries, they will be concerned about housing, petrol, their children, etc. I'm afraid they won't go to the theatre, at least at the beginning. You can't even imagine how much I wish I was wrong in this prediction.

You usually travel by car, but I'll still ask you about your attitude to trains. Do you have any experiences from train journeys?

Of course I do. I'll say! In our youth we went to Romania on holiday. The snacks we had taken with us mostly ended up in the bowels of the Romanian beggars. Plus, to make matters worse, in Constanta we left the train for a moment to get something to drink, but it suddenly started moving without warning, so we just watched it move away. It was thrilling at the time, but as you can see, I remembered it forever. Otherwise, my son Maxík and I love to sit on the *Posázavský pacifik* train and move back to the last century. It's a beautiful nostalgia. In general, I want to say that the way we travel by train these days can't be compared to a train journey years ago. New carriages, comfort, refreshments, and while it may seem like a cliché, the world behind the train windows passes by a little differently than when you look at it through the car window. Moreover, when I'm driving, I have to be attentive and, plus, I get angry.

Even though you have celebrated your 70th birthday, many people may envy your physical condition...

These are gratifying words, but you can't stop ageing. Though, I think that men take it bravely. Of course, they try to live healthier, think about themselves – but let's admit that in the end they take it the way it is.

ŠPIČKOVÉ SPORTOVNÍ A RODINNÉ LYŽOVÁNÍ

- největší lyžařský areál Plzeňského kraje v krásné scenérii železnorudské Šumavy
- cenově nejpříjemnější podmínky mezi českými TOP lyžařskými středisky
- sportovní sjezdovky včetně nejprudší české Šance i pohodové rodinné lyžování
 - snowpark, funline a měřený slalom
 - vyhlášená lyžařská škola s tradicí od roku 1974 s vynikajícím zázemím pro děti
- levnější skipasy při nákupu online v novém e-shopu na webu spicak.cz
- gastro sortiment a aprés – ski letos poprvé v úplně novém provedení
- skvěle vybavená půjčovna lyží, běžek a dalšího vybavení
- k nám na lyže i vlakem - zastávka Špičák 200 metrů od lanovky
- Ski&Bike Špičák - rodinná pohoda i parádní sportovní zážitek

ŠPIČÁK
SKI & BIKE
JAK JINAK!

www.spicak.cz

ŽELEZNORUDSKO MÍSTO PLNÉ ZÁŽITKŮ

text a foto: Informační centrum Železná Ruda

Horské město Železná Ruda, jehož součástí jsou Alžbětín, Špičák a Hojsova Stráž, je hlavním centrem turistiky a sportu západní části Šumavy. Celá oblast Železnorudska, obklopená horskými vrcholy a z jihozápadní strany hranicí s Bavorskem, nabízí ideální podmínky pro zimní i letní turistiky, sport či relaxaci.

PROPOJENÉ LYŽAŘSKÉ AREÁLY

Nachází se zde velké množství lyžařských areálů se spoustou sjezdovek různé obtížnosti – od těch nejlehčích až po černou sjezdovku Šance, která je nejstrmější v ČR. Všechny areály jsou propojeny skibusem, který jezdí zdarma a má letos poprvé rozšířenou linku až do Hojsovy Stráže.

DEŠÍTKY KILOMETRŮ BĚŽECKÝCH TRAS

Železnorudsko nabízí desítky kilometrů běžeckých tras všech obtížností. Na své si přijdou i nadšenci skialpinismu nebo milovníci sněžnic. Letos jsou poprvé pro návštěvníky Železnorudska připravovány výlety na sněžnicích s průvodcem. Trasy jsou vedeny tak, aby si na své přišli nejen ti zkušenější, ale i začátečníci.

Mimořádný výhled vám nabídnou rozhledny na vrcholech Špičáku a Pancíře. Na oba vrcholy můžete kromě pěšho výstupu vyjet i sedačkovými lanovkami. Pokud budete mít štěstí, lze z obou rozhleden při dobré viditelnosti zahlédnout i Alpy.

UNIKÁT – LEDOVCOVÁ JEZERA

Unikátem Železnorudska jsou ledovcová jezera, která zaujmou v každém ročním období. V okolí se jich nachází celkem šest. Čtyři na české straně (ze všech šesti v ČR) a dvě hned za hranicemi na úpatí Velkého Javoru v Bavorsku (Velké a Malé Javorské jezero). Pod Jezerní horou se nachází největší a nejhlubší ledovcové jezero v ČR, nazývané Černé. Druhým největším jezerem je Čertovo jezero. Obě jezera se nacházejí poměrně blízko sebe, jsou však rozdělena hlavním evropským rozvodím Černého a Severního

INFORMAČNÍ A TURISTICKÉ CENTRUM ŽELEZNÁ RUDA

1. máje 12
340 04 Železná Ruda

Tel: 376 397 033
E-mail: itcezeleznaruda.cz

www.zeleznaruda.cz

moře. Nejmenší, nejvýše položené a také nejmalebnější, jezero Laka, se nachází nedaleko mezi Železnou Rudou a Novou Hůrkou u Prášil. Romantickou atmosféru zde vytvářejí plovoucí rašelinné ostrůvky. Posledním z řady šumavských jezer je Prášilské jezero, které leží nedaleko Prášil, na východním svahu hory Poledník.

ENVIRONMENTÁLNÍ CENTRUM

V centru Železné Rudy najdete Environmentální centrum, které zaujme a pobaví všechny věkové kategorie po celý rok a za každého počasí. Vzniklo zde osm stálých expozic, reprezentační prostory pro dočasné výstavy a Komárkova knihovna. Expozice jsou věnovány fauně a floře Šumavy, historii lyžování a významnému českému zoologovi a spisovateli profesoru Juliu Komárkovi, který se v Železné Rudě narodil. Součástí budovy je také turistické informační centrum.

ZAJÍMAVÁ MUZEA

Rovněž můžete navštívit Muzeum Šumavy a Muzeum historických motocyklů. Muzeum Šumavy se nachází v původním domě sklářského rodu Abele z roku 1877. Expozice se zaměřuje na sklářství a hamernictví. Historické motocykly si můžete prohlédnout v Zámečku, nejstarší dochované stavbě v Železné Rudě.

Dominantou Železné Rudy je kostel Panny Marie Pomocné z Hvězdy. Byl vybudován v barokním stylu v letech 1729–1732 a mezi jeho zvláštnosti patří půdorys šesticípé hvězdy a dvě kupole zakončené šesticípou hvězdou, která je symbolem Panny Marie.

Rozhledna na Špičáku.
Lookout tower on Špičák Mountain.

ŽELEZNÁ RUDA REGION A PLACE FULL OF EXPERIENCE

text and photos: Železná Ruda Information Center

The Železná Ruda mountain area is the centre of tourism and sports in the western part of the Šumava Mountains.

There are ideal conditions for winter and summer sports here. A large number of ski slopes, cross-country skiing and ski mountaineering routes connected by a ski bus are prepared for tourists. Some beautiful views open from the lookout towers on the peaks of Špičák Mountain and Pancíř Mountain, which you can climb on foot or reach by taking the chair lifts. The Železná Ruda region boasts of unique glacial lakes, four of which are on the Czech side and two just across the border in Bavaria. In the centre of Železná Ruda you will find the Environmental Centre, which includes the Tourist Information Centre. You can also visit the Šumava Museum and the Museum of Historical Motorcycles. The dominant feature of Železná Ruda is the Church of Our Helping Lady of the Star. Tourist nature trails will introduce you to the secret defence of the Iron Curtain, the history of the village of Špičák, the surroundings of the village of Hojsova Stráž, etc. Železná Ruda region is a unique area that is worth visiting. ○

ŠUMAVSKOU PŘÍRODOU

Turistické naučné stezky vás provedou nádhernou šumavskou přírodou. Se životem tetřeva se můžete seznámit na Tetřeví stezce cestou do sedla Polomu, odkud jsou nádherné výhledy. O historii obce Špičák se dozvíte na stejnojmenné naučné stezce, kde se projdete krásnou přírodou s výhledy na šumavské vrcholy. A totéž platí o naučné stezce Hojsova Stráž, jejíž součástí je nádherná hřebenovka z Můstku na Prenet. V neposlední řadě je velmi zajímavá naučná stezka Utajená obrana železné opony. Návštěvníky zavede do bývalého hraničního a zakázaného pásma, které bylo do roku 1989 pro běžné občany zcela nepřístupné.

Zkrátka Železnorudsko je unikátní a zajímavá oblast, kterou stojí za to navštívit. ○

POMOC V NOUZI ŽELEZNIČÁŘŮM

text: redakce, foto: archiv ČD

České dráhy a jejich největší dceřiná společnost ČD Cargo založily 9. června 2020 Nadační fond Skupiny ČD – ŽELEZNICE SRDCEM. Jeho cílem je podporovat železničáře, kteří při výkonu svého zaměstnání utrpěli úraz nebo se nikoli vlastní vinou oni sami a jejich rodiny ocitli v těžké životní situaci.

Společnosti České dráhy a ČD Cargo se rozhodly pomáhat aktivním i bývalým železničářům a jejich rodinám v těžkých životních situacích způsobených zejména závažnými onemocněními, těžkými úrazy (včetně úrazů s následkem smrti), živelními pohromami či jinými vnějšími zásahy, které podstatným způsobem negativně ovlivní jejich život, rodinu nebo rodinné zázemí.

Skupina ČD zaměstnává přes třiadvacet tisíc lidí a většina z nich pracuje v provozu. To je samozřejmě náročné a v některých případech i rizikové zaměstnání. Proto se obě společnosti shodly na tom, že jako dva největší čeští železniční dopravci založí nadační fond a přizvou ke spolupráci i všechny dceřiné společnosti.

Základem nadačního fondu jsou vklady a dary zakládajících společností, přispět však může každý, kdo chce pomoci.

Prostředky rozděljuje správní rada fondu, která už vyhověla více než deseti žádostem a zároveň rozhodla o konečném doplatku finanční pomoci pro čtyři zaměstnance ČD zraněné letos v červenci u Perninku a pro rodinu strojvedoucího, který krátce nato zemřel při mimořádné události u Českého Brodu. Celkem tak správní rada rozdělila finanční pomoc ve výši přes tři miliony korun včetně dlouhodobé pomoci.

Prostředky jsou určeny zejména na pokrytí výdajů na léčení a rehabilitaci zraněných, pokrytí jejich životních potřeb, nákup kompenzačních pomůcek a v případě pomoci rodinám také na zajištění vzdělání dětí. Podporu může Nadační fond Skupiny ČD – ŽELEZNICE SRDCEM poskytnout jednorázově anebo

ji vyplácet v opakujících se splátkách. Nadační fond podává pomocnou ruku tam, kde sama firma již pomoci nemůže. I když funguje teprve krátkou dobu, už podpořil více než desítku lidí. Nejde přitom pouze o peníze poskytnuté Českými drahami a ČD Cargo, ale fond podporují i konkrétní jednotlivci.

Železniční doprava je nejbezpečnější formou dopravy, ale ani jí se nevyhýbají nehody a mimořádné události, při kterých dochází ke zraněním s trvalými následky anebo dokonce k úmrtí. Zdraví a život vrátit nelze, ale prostřednictvím nadačního fondu může každý z nás pomoci alespoň trochu zmírnit následky tragických událostí a přispět k lepšímu životu těch, kteří měli méně štěstí. Nadační fond je přitom přístupný a jeho činnost mohou podporovat i železniční fanoušci anebo přátelé železničářů. ●

ŽELEZNICE SRDCEM Nadační fond Skupiny ČD
ŽELEZNICE SRDCEM

Pomoc železničářům v nesázích

Na trati života se může vždy objevit překážka, ať již v podobě úrazu, nemoci, nebo třeba živelní pohromy. Nadační fond ŽELEZNICE SRDCEM pomáhá železničářům a jejich rodinám k návratu do běžných kolejí.

www.zeleznicerdcem.cz

Přispějte společně s námi na transparentní účet 2402887002/5500

Pojeďte s námi.
www.cd.cz

Cargo

České dráhy
Národní doprava

HELPING RAILWAY WORKERS IN NEED

text: editors, photos: ČD archives

On 9 June 2020, Czech Railways and their largest subsidiary, ČD Cargo, established the **ŽELEZNICE SRDCEM** (*Railway with Heart*) ČD Group Endowment Fund. Its aim is to support railway workers who have suffered an injury while performing their job or who have found themselves in a difficult life situation through no fault of their own.

Czech Railways and ČD Cargo have decided to assist present and former railway workers and their families in difficult life situations caused mainly by serious illnesses, serious injuries (including injuries resulting in death), natural disasters or other external interventions that significantly negatively affected their lives, families or family environment.

The ČD Group employs over twenty-three thousand people, most of whom work in operations. Those are, of course, demanding and in some cases risky jobs. Therefore, both companies agreed that, as the two largest Czech railway carriers, they would establish an endowment fund and invite all their subsidiaries to cooperate.

The endowment fund is based on contributions and donations from the founding companies, but anyone who wants to help can contribute.

The funds are distributed by the endowment fund's Board of Directors, which has already complied with more than ten requests and at the same time decided on the final additional financial assistance to the four ČD employees injured near Pernink in July this year and to the family of the train driver who died shortly after an accident near Český Brod. In total, the Board of Directors has distributed financial assistance in the amount of over three million CZK, including long-term assistance.

The money is intended in particular to cover expenditures on the treatment and rehabilitation of the injured, their living needs, the purchase of compensatory aids and, in the case of assistance to their

ŽELEZNICE SRDCEM
Nadační fond Skupiny ČD
ŽELEZNICE SRDCEM

Pomoc železničářům v nesnázích

Na trati života se může vždy objevit překážka, ať již v podobě úrazu, nemoci, nebo třeba živelní pohromy. Nadační fond ŽELEZNICE SRDCEM pomáhá železničářům a jejich rodinám k návratu do běžných kolejí.

www.zeleznesrdcem.cz

Přispějte společně s námi na transparentní účet
2402887002/5500

Pojďte s námi.
www.cd.cz

Cargo | **České dráhy**
Národní doprava

families, the provision of education for the children. The **ŽELEZNICE SRDCEM** ČD Group Endowment Fund may provide support in a lump sum or pay it out in recurring instalments. The endowment fund lends a helping hand where the company itself can no longer help. Despite having only been in operation for a short time, it has already supported more than a dozen people. The money is provided not only by Czech Railways and ČD Cargo, but the fund is also supported by specific individuals. Rail transport is the safest mean of transport. Nevertheless, it does not avoid accidents and incidents involving injuries with permanent consequences or even death. Health and life cannot be restored, but through the endowment fund, each of us can help at least alleviate the consequences of tragic events and contribute to a better life for those who were less fortunate. At the same time, the endowment fund is accessible and its activities can also be supported by railway fans or friends of railway workers. ○

ČESKÝ ŽOKEJ, NĚMECKÝ ŠAMPION, BOJOVAL O ŽIVOT

text: Aleš Pohořal, foto: archiv

Bylo třetího července 2020. Český žokej Filip Minařík, který působí v Německu, vedl v Mannheimu valacha Dustyho Dancera. Nic na začátku dostihu nenasvědčovalo tomu, že by se mohlo stát něco tak hrozného, jako se o pár chvil později stalo. Kůň klopýtne, žokej Minařík padá a leží na dráze v bezvědomí a vypadá to opravdu na to nejhorší. Později na hannoverské klinice bojuje o život, nakonec vyhrává, i když do stoprocentního stavu je stále daleko...

Můžete nám popsat, jak vypadá nyní váš zdravotní stav?

Je nutné jej nahlížet z dvojího úhlu. Ti, kteří mne viděli už mrtvého – a upřímně řečeno moc k tomu nescházelo –, mají velkou radost, že žiju, myslím a fyzicky jsem na tom také slušně. Rehabilitace mi hodně pomáhá, ale teď se to trochu zastavilo, i když asi očekávaně. Je to běh či chcete-li dostih na dlouhou trať a ta má trvat podle vyjádření lékařů tak rok.

Rozhodl jste se ukončit kariéru. Upřímně: mnozí žokejové nevěří, že by se tak při vaší povaze opravdu stalo...

Samozřejmě že bych rád pokračoval, ale rozum přece jen převažuje a opravdu dnes nevím, jaké následky bude mít moje zranění a zda bych s nimi mohl zase usednout do sedla... Přece jen u mne došlo i k poškození mozku... S tím koncem kariéry jsem se tak rozhodl.

Když něco končí, něco nového začíná... Máte představu o svém budoucím uplatnění?

Od patnácti let se věnuji dostihům naplno, je to můj život a u dostihů zůstanu, i když v jiné formě. Ještě přesně nevím, zda to bude na trenérském úseku či jinde. Ale konkrétně už jsem dostal nabídku, abych komentoval sázkové šance koní v dostizích. Tak uvidíme.

Po vašem pádu se zvedla vlna solidarity z celého světa, hodně známých i neznámých osobností přispělo na vaši léčbu.

S nadsázkou lze říci, že v plné sezoně se psalo víc o mém zranění než o dostizích. Ale reakce z celého

světa byla neuvěřitelná, peníze poslal třeba i populární žokej Frankie Dettori, podpora přišla také z Japonska, kde jsem tři sezony působil, z Česka atd. Mnoho dárců chtělo zůstat v anonymitě. Všem bych chtěl moc poděkovat. Hodně mne – samozřejmě ve všech směrech – podpořila rodina, jsem vděčný především manželce Katje, bez níh a bez té vši podpory byste se mnou teď asi nedělal rozhovor, ale možná psal nekrolog.

Dodejme to, co by Filip neřekl: je oblíben nejen pro své umění, ale i pro svou povahu. I to bylo důvodem finanční podpory po zranění, která na jeho léčbu přišla z celého světa. ○

FILIP MINAŘÍK

Věk 45 let

Vítěz 1769 dostihů

Čtyřnásobný německý šampion v letech 2005, 2011, 2016 a 2017

Vyhrál na 63 závodistištích po celém světě včetně Japonska, kde působil poslední tři zimní sezony

Loni startoval v Českém derby, kde obsadil s koněm Angkor Wat druhé místo

Syn dvojnásobného českého šampiona Ferdinanda Minaříka a bratr Ferdinanda Minaříka mladšího, českého žokeje a nyní dostihového publicisty

CZECH JOCKEY, GERMAN CHAMPION, WHO FOUGHT FOR HIS LIFE

text: Aleš Pohořal, photos: archives

It was 3 July 2020. Czech jockey Filip Minařík, who works in Germany, was riding the gelding Dusty Dancer in Mannheim. At the beginning of the race nothing suggested that something as terrible could happen as it did a few moments later. When the horse stumbled, jockey Minařík fell, and as he was lying unconscious on the track, it really looked like the worst had happened. Later, at the Hannover Clinic, he fought for his life, eventually winning, even though he is still far from 100% recovery...

Can you tell us about your current health condition?

It must be viewed from two view angles. I think those who thought I was dead at that moment – and, honestly, I had narrowly escaped death – are very happy now that I am alive and physically quite well. Rehabilitation helps me a lot, but now my progress has stopped a bit, however, probably as expected. It's a long run or a sort of a long-distance race, and according to the doctors complete recovery should take about a year.

You have decided to end your career. Honestly speaking, many jockeys don't believe that this will really happen taking in account your character.

Of course I would love to continue, but common sense still prevails and I don't really know today what the consequences of my injuries will be and whether I will be able to sit in the saddle again like other jockeys do. After all, I also had brain damage ... Thus, I have decided to end my career.

When something ends, something new begins...

Do you have an idea of your future work?

I have been fully dedicated to racing since I was fifteen, it has been my life and I will stay with racing, though in a different way. I still don't know exactly whether I will work as a coach or elsewhere. To be

specific, I have already received an offer to comment on the betting chances of horses in races. So, we'll wait and see.

After your fall, a wave of solidarity arose from all over the world and many famous personalities as well as unknown people contributed to your treatment.

I may exaggerate it if I say that in the high season more was written about my injuries than about racing. But the reaction from all over the world was incredible and the money was sent to me, for example, by the popular jockey Frankie Dettori; support also came from Japan, where I had worked for three seasons, from the Czech Republic, etc. Many donors wanted to remain anonymous. I would like to thank everyone very much. I have been very much supported by my family, of course in all respects, and I am especially grateful to my wife Katja. If it weren't for them and all that support, now you would probably be writing an obituary instead of interviewing me.

Let us add something that Filip would not say: he is popular not only for his art, but also for his character. That was another the reason for all the financial support which came for his treatment after the injury from all over the world. ○

FILIP MINAŘÍK

Age 45 years

Winner of 1769 races

Four-time German champion in 2005, 2011, 2016 and 2017

He has won 63 races around the world, including Japan, where he has worked for the last three winter seasons.

Last year he started in the Czech derby, where he came second on his horse Angkor Wat.

Son of the two-time Czech champion Ferdinand Minařík and brother of Ferdinand Minařík Jr., Czech jockey and now racing publicist.

STUDENĚ SMOLNÝ ROK 1929

ANEB ZIMA, KTERÁ ZASTAVILA VLAKY

text: Martin Navrátil, redakce
foto: archiv Českých drah

Často se hovoří o extrémních teplotách, ale ty zažilo i Československo v únoru roku 1929. Bylo to něco, na co bychom neměli zapomenout. Mrazy byly opravdu kruté. Na Těšínsku klesal teploměr pod minus 40 stupňů a tepleji nebylo ani na Ostravsku. Krutá zima sice zastavila spoustu vlaků, ale železničáři se přesto snažili, aby co nejvíce tratí zůstalo průjezdných. Ten rok však přinesl i mnoho dalších negativních věcí...

UMRTÍ DÍTĚTE V KOČÁRKU, ŠKOLY NEFUNGOVALY

Než se dostaneme k železnici samé, připomeňme si kolorit tohoto období. Lidem zamrzaly studny, školy nefungovaly, třídy se nedaly vytopit, dokonce se objevily v novinách zprávy, že matce umrzlo dítě v kočárku, kravám zamrzala vemená... Uhlí se ale těžilo, Vídeň žádala Ostravu o dodávku „černého zlata“.

LOKOMOTIVY PŘIMRZALY KE KOLEJÍM

Pro představu, jak to tehdy vypadalo na železnici: v nejkritičtějších dnech bylo tehdy uzavřeno hodně přes sto traťových úseků a lokomotivy ve stanicích a výtopnách přimrzaly ke kolejím. Z té doby máme stále ještě platný teplotní rekord $-42,2$ stupně Celsia naměřených v Litvínovicích. Už v lednu napadlo velké množství sněhu a začalo silně mrznout. Ve třech hlavních vlnách kolem 3. a 11. února a 3. března (!) teploty atakovaly minus třicet stupňů Celsia. Nejnižší teploty naměřené na železnici 12. února se udávají v okolí Brna (-35 °C), Německého Brodu (-37 °C), v Českých Budějovicích (-41 °C) a v Praze-Vršovicích „pouhých“ minus 33 stupňů C. Co však vadilo ještě více, byl fakt, že k silné vrstvě lednového sněhu (někde až dva metry) postupně připadly skoro po tři týdny spousty sněhu nového. Pak už

Krutá zima 1929 se podepsala i na železnici. Foto je z Olomoucka.

The railways suffered from the severe winter of 1929 too. The photo was taken in Olomouc.

stačil silný vítr, aby tratě zneprůjezdnil. V jeden čas bylo nesjízdných – někde na hodiny, jinde na dny – 153 tratí anebo traťových úseků. Dne 14. února, kdy vánice kulminovala, byly v obvodu ŘSD Bratislava zaváty všechny tratě! Ve Svinově došlo k vykolejení dvou vlaků. V Hrušově praskly koleje. Na nádraží v Bohumině uvízl vlak s exportovanými živými prasaty z Polska. Trpící zvířata vydávala žalostný ryk. V ložiscích kol vagonů zamrzalo mazivo. Řešilo se to tak, že se ložiska rozehrívala smolnými pochodněmi. Na trati zůstaly stát tisíce vagonů naložených uhlím. K dokreslení situace je i zpráva z tehdejších novin: „Dne 28. 2. 1929 uvízl vlak č. 5801 ve sněhových závějích v kilometru 15 a žádan z Hanušovic pomocný stroj. Vlak 5801 byl dělnictvem ze sněhových závějí vyproštěn a vrátil se v 10 h a 40 min. zpět do Šilperka. Stroj se stal další jízdou neschopným. V 11 hodin došlý pomocný stroj se pro stálé sněžení a velký vítr vrátil zpět do Hanušovic. Zima v tu dobu byla krutá a teploměr ukazoval až -35 stupňů Celsia. Veškerá doprava pro sněhové závěje na trati Dolní Lipka – Šilperk zastavena.“

ČTVRTINA ŽELEZNIČÁŘŮ V PRACOVNÍ NESCHOPNOSTI

Vedle obtíží, které známe z dneška, jako lomy kolejnic, zamrzání brzdového ústrojí vlaků, tuhnutí mazadel v ložiscích vozů a horký chod, se projevíly i další. Dlouhotrvající zima, která začala v době lednové epidemie chřipky, přinesla vysokou nemocnost drážního personálu dosahující až 25 procent. Zásadní překážkou nákladní dopravy se stalo nové vršovické seřadovací nádraží. Pracovalo na gravitačním principu a ani přes tzv. zimní hrb vozy nešlo spouštět. Musela je sunout lokomotiva. Ztuhlý olej v ložiscích vozů působil, že ani nedojely do směrových kolejí. Zvláštní čety je musely vůz za vozem stlačovat. Výkon ranžírů klesl ze 3400 vozů za 24 hodin na 800.

Další bolestí bylo vodní hospodářství. Parní lokomotivy se bez vody neobešly. Mrzly rozvody od vodojemů až po vodní jeřáby. Kluziště připomínaly prostory ve výtopnách a na místech, kde ve stanicích stávaly lokomotivy, protože voda z napaječů ihned mrzla. Pokud natekla do výhybek anebo drátovodů, bylo ještě hůř. Stroje přimrzaly ke kolejím. Vysekávání kol trvalo mnohdy několik hodin a přitom byly zjišťovány lomy kolejnic. Na vytvořeném náledí lokomotivy vykolejovaly. Pokud jde o nemocnost železničářů, jde o oficiální statistiky, ale mnozí z nich chodili do práce se zvýšenou teplotou, rýmou, takže počet těch, kteří byli zasaženi nemocí v souvislosti s mrazy, se odhadem blížil k padesáti procentům.

ANI DOBRÁ OBUV, ANI TEPLÉ PRÁDLLO

Ministerstvo železnic si následně dalo zpracovat podrobnou analýzu situace s návrhy na zlepšení. Někteří úředníci to ke škodě zájemců o historii bohužel odbyli několika řádky, jiní – třeba z ŘSD Praha-sever nebo Praha-jih – vypracovali zprávy o několika desítkách stran, na nichž nechyběly třeba náčrty profilů hlavních závějí na všech tratích (asi nejvíce

jich bylo mezi Čížkovicemi a Obrnicemi) či seznamy všech lomů kolejnic. Za všechny citujme ze zprávy ŘSD Praha-sever: „Mrazy do minus 20 stupňů Celsia lze při dobré obuvi, teplém prádle a oděvu celkem bez velké újmy překonávat.“ Ale hned následující věta to zase popřela: „Tyto mrazy způsobují však záhy zemdlenost.“

KRACH NA NEWYORSKÉ BURZE A DALŠÍ KATASTROFY

Když v květnu a v červnu vyžádané zprávy do budovy ministerstva železnic dorazily, bylo už na dráze hej. Jenže v Severní Americe vypukla hospodářská krize a 4. července přišla přírodní katastrofa v podobě krátké podvečerní větrné smrště, která napáchala obrovské škody na budovách, vedeních elektrické sítě, lesních porostech a na úzkokolejce dokonce převrátila celý vlak číslo 3143. To však ještě nebylo to nejhorší... Ten rok přišel krach na Newyorské burze, který ovlivnil život mnoha lidí, někteří skákali v zoufalství i z oken. Tento krach ovlivnil celý svět. Byl to začátek hospodářské krize, ale to už je jiná kapitola... ●

SPORTOVNÍ ŠKOLY HAMR

Svěřte své děti do rukou našich trenérů do škol tenisu, beachvolejbalu, badmintonu, stolního tenisu, fotbalu, aerobiku nebo všestranného sportovce.

Přihlášky a více informací na
www.hamrsport.cz

Zima v roce 1929 byla námětem mnoha fotografů a umělců
The winter of 1929 was the subject of many photographers and artists.

FREEZING AND UNLUCKY YEAR 1929 OR WINTER THAT STOPPED TRAINS

text: Martin Navrátil, editorial staff, **photos:** archives, www.mnichovice.cz

Extreme temperatures are often discussed, but Czechoslovakia really experienced them in February 1929. It was something we should not forget. The frosts were extremely severe then. In the Těšín region, the temperature dropped even lower than minus 40 °C and it was not warmer in the Ostrava region either. Even though the harsh winter stopped many trains, the railway workers were doing their best to keep as many tracks as possible open to trains. However, that year brought many other negative things, too.

DEAD BABY IN THE PRAM, CLOSED SCHOOLS

Before we get to the railway itself, let us recall the colours of that period. Wells were freezing in the yards, schools were closed as the classrooms could not be heated, there were even reports in the newspapers that a baby froze in a pram, cows' udders were freezing ... But coal mining was going on and Vienna asked Ostrava for a supply of the 'black gold'.

LOCOMOTIVES FROZE TO THE RAILS

Just to give you an idea of what the railway looked like at the time: on the most critical days, well over a hundred sections of the railways were closed and

the locomotives at the stations and heating plants froze to the tracks. From that time, we have a still valid temperature record of -42.2° C measured in Litvínovice. Already in January, a large amount of snow had fallen and it began to freeze severely. In the three main waves around 3rd and 11th February and 3rd March (!) the temperatures attacked minus thirty degrees Celsius. On 12 February, the lowest temperatures were measured on the railway in the vicinity of Brno (-35° C), Německý Brod (-37° C), České Budějovice (-41° C) and in Prague-Vršovice 'only' minus 33° C. What bothered even more was the fact that in addition to the thick layer of the January snow (sometimes up to two meters) a lot of new snow gradually fell for almost three weeks. Then a strong wind was enough to block the railways. At one time, there were

153 impassable tracks and railway sections, some of which were blocked for hours, others for days. On 14 February, when the blizzard culminated, all the railways of the Bratislava District Road & Motorways Directorate were closed! Two trains derailed in Svinov. The rails cracked in Hrušov. A train with exported live pigs from Poland got stuck at the station in Bohumín. The suffering animals were roaring mournfully. Lubricants were freezing in the wheel bearings of the carriages and the problem was being solved by warming the bearings with tar torches. Thousands of carriages loaded with coal remained standing on the tracks. To illustrate the situation, here is a report from the then newspaper: 'On 28 February 1929, train No. 5801 got stuck in snowdrifts at kilometre 15 and an auxiliary engine was called from Hanušovice. Train 5801 was rescued from the snowdrifts by the workers and returned to Šilperk at 10:40 a.m. It was impossible to drive the engine further. At 11 o'clock the arrived auxiliary engine returned to Hanušovice due to constant snowfall and strong wind. The frost at that time was severe and the thermometer read -35° C. All traffic on the Dolní Lipka – Šilperk line has been stopped due to snowdrifts.'

QUARTER OF RAILWAY WORKERS ON SICK LEAVE

In addition to the difficulties that are known today, such as rail breaks, freezing of the train brakes, solidification of lubricants in the carriage bearings and hot running, there were some others. The long-lasting cold weather, which began during the January flu epidemic, brought high flu morbidity of the railway staff, reaching up to 25 percent. The new Vršovice marshalling yard became a major obstacle to cargo transport. The marshalling yard worked on the gravitational principle and the carriages could not be started despite the so-called winter hump. They had to be moved by a locomotive. Because of the solidified oil in the carriage bearings, the carriages could not even reach the directional tracks. Special crews had to push carriage after carriage. The effectiveness of the marshalling yard dropped from 3,400 to 800 carriages in 24 hours.

Another pain was the water supply management. Steam locomotives could not do without water. The waterpipes leading from the reservoirs to the water cranes were freezing. The heating plants and the places where locomotives used to stand in stations resembled ice rinks because the water from the feeders froze immediately. The water flowing into switches and wires made things even worse. The engines were freezing to the rails. Cutting the wheels out of the ice often took several hours and, meanwhile, the rail fractures were being detected. The black ice made locomotives derail. There were official statistics regarding the morbidity of the railway workers, but

many of them went to work with fever and colds, so the real number of those affected by frost-related illnesses was estimated at close to fifty percent.

NEITHER GOOD SHOES NOR WARM UNDERWEAR

Afterwards, the Ministry of Railways ordered to prepare detailed analyses of the situation, which contained suggestions for improvement. Unfortunately, some officials, to the detriment of those interested in history, just wrote a few lines in their reports, others – for example those from the Prague-North and Prague-South Directorates – prepared reports on several dozen pages, which even included sketches of profiles of the main snowdrifts on all the tracks (probably most of them were between Čížkovice and Obrnice) and lists of all the rail fractures. Of all of them, let's quote the Prague-North District Road & Motorways Directorate report: 'Frosts up to minus 20 degrees Celsius can be overcome without causing much damage if workers wear good footwear, warm underwear and clothing.' But the very next sentence denies the previous one: 'However, these frosts soon cause fatigue.'

THE NEW YORK STOCK MARKET CRASH AND OTHER DISASTERS

When the demanded reports were delivered the Ministry of Railways building in May and June, the situation on the railways had already improved. But then an economic crisis erupted in North America, and on 4 July, a natural disaster struck in the form of a short early evening windstorm that caused enormous damage to buildings, power lines, forests, and even overturned the entire train number 3143 on the narrow gauge railway. ... That year, the collapse at the New York Stock Exchange came, which affected the lives of many people, some even jumping in despair out of the windows. That crash affected the whole world. It was the beginning of the economic crisis, but that is a different chapter of history... ●

Sněhem zasypané Mnichovice v roce 1929
Snow-covered town of Mnichovice in 1929

POŽÁR NÁRODNÍHO DIVADLA PŘÍLIŠ MNOHO NÁHOD

text: Bohuslav Hatina, foto: Wikipedia, Shutterstock

K bílé sněhové vánoční náladě patří rok co rok výpravné představení baletního Louskáčka v Národním divadle. (Uvidíme, jak tomu bude kvůli koronakrizi letos.) Stejně tak k tomu patří jiskřivá zelená a zlatá i bílá střecha jeho historické budovy na vltavském nábřeží. Obnovená kaplička se objevila se svými představeními v kulturních programech v roce 1883, po velkém požáru také v této době, přesně 18. listopadu, a k Vánocům tak dostali Pražané krásný dárek v podobě balíčku oper i baletů a v neposlední řadě také sváteční pocit z toho, že se na znovuvotevření „zlaté kapličky“ také sami podíleli.

Pravdu měli ti, kdo tvrdili, že se původně kulturní událost – položení základního kamene k Národnímu divadlu 16. května 1868 – rozvinula ve velkou politickou manifestaci celého 19. století. Na staveništi byla zakládací listina spolu s návrhem stavby divadla a dalšími artefakty vložena do kovového pouzdra a ukryta k základnímu kameni. Deset zedníků ve slavnostních krojích pospojovalo maltou všechny balvany dovezené na místo ze všech památných koutů země a nikdo už dnes ani nespočítá, kolik překážek muselo být překonáno, aby se Češi mohli dočkat této vzácné chvíle.

V Platejzském sále v Praze se dne 3. května 1846 sešlo 90 vážených šlechticů a bohatých měšťanů,

„pánů účastníků pro české divadlo“, aby na veřejné schůzi prodiskutovali problémy českého národa. Její význam podtrhuje skutečnost, že podobná událost se předtím nekonala plných 200 let. Stěžejním bodem bylo zřízení národního, českého divadla. Vídeňská vláda však českou žádost odmítla a založila ji ad acta. Situace se změnila k lepšímu až po revolučním roce 1848.

CELONÁRODNÍ SBÍRKA TRVALA 30 LET

Přesto se začalo sbírat, a to díky Dr. Antonínu Strobachovi. Dne 28. srpna 1850 obdržel pražský purkmistr Strobach (v létě roku 1834 proslul tím, že vykonal pěší cestu do Itálie se svým přítelem

básníkem Karlem Hynkem Máchou) povolení, že „pražské c. a k. velitelstvo města i pevnosti svolilo k utvoření sboru v Praze ke sbírání příspěvků pro české národní divadlo. Sbírký byly zahájeny 14. dubna 1851. Na vesnicích i ve městech se pořádaly merendy, tomboly, bály, akademie, plesy, jejichž výtěžky putovaly právě na stavbu Národního divadla. Peníze posílali studenti, dělníci, měšťané, řemeslníci. Sbíralo se i přes obstrukce místodržícího barona Mecséryho mj. také ze Slovenska, z Vídně, z Polska, ze Štýrska. Pět zlatých poslal až z Cambridge také prof. A. H. Wratislav, který měl své kořeny na Moravě.

DLOUHO SE HLEDAL VHODNÝ POZEMEK

Uvažovalo se o Karlově náměstí, ve hře byla i dolní část Václavského náměstí. A zase baron Mecséry... Tento muž se opět nechal slyšet, že tam stavbu nepovolí. Ale pak přišel Dr. Schlosser s návrhem, že jeho manželka vlastní naproti Žofínu solnici a je ochotna ji prodat i s pozemkem. Šlo o plochu 947 m² za 45 000 zlatých. Dne 13. září 1852 podepsala paní Schlosserová trhovou smlouvu a dostala hotově 25 000 zlatých. Zbytek měla dostat během čtyř let ve splátkách. Od té chvíle mělo Národní divadlo svoji vlastní adresu. Členové Sboru pro postavení divadla, kteří posuzovali vhodnost místa, si pochvalovali, jak je dobře, když bude budova postavena co nejbliž Vltavě. Pro případ požáru.

PŮVODNÍ ODHAD: 600 000 ZLATÝCH

Kdo se však domníval, že divadlo bude hotovo za dva za tři roky, hluboce se mýlil. Stavba se ze tří let protáhla na neskutečných třicet let. Tolik problémů, zdržování, překážek, patálií, kolik se během té doby nakupilo, nelze ani vyčíslit. Jen v roce 1873 si stavba vyžádala 173 725 zlatých a 71 a půl krejcaru. Kvůli neustálým neshodám dal toho roku výpověď stavitel Havel a stavba musela být v únoru roku 1874 zastavena. Zatímco architekt Josef Zitek v roce 1868 při zahajování stavby počítal s celkovými náklady ve výši 600 000 zlatých, o sedm let později šokoval s tvrzením, že na dokončení stavby bude zapotřebí 1 134 000 zlatých! Pak propočítal vše znovu a částku snížil na „pouhých“ 835 741 zlatých a 11 krejcarů. Veřejnost byla roztrpčena, nakonec však pomohla půjčka od České spořitelny a také od Zemského sněmu.

PŘÍLIŠ MNOHO NÁHOD NAJEDNOU

Po všech peripetiích nastal toužebně očekávaný rok 1881, kdy mělo být Národní divadlo – zatím alespoň provizorně – otevřeno. Stalo se tak v sobotu 11. června, při příležitosti návštěvy Prahy následovníkem trůnu habsburským korunným princem Rudolfem s novomanželkou, arcikněžnou Stefanií Belgickou. Národní divadlo se svého

slavnostního, definitivního otevření v tom roce ale nedočkal. Bylo 12. srpna 1881. Krátce po šesté hodině, kdy v divadle vykonával pravidelnou obchůzku Jan Kořínek.

BYLO CÍTIT KOUŘ

Nahoře v provazišti zahlédl hasič plameny. V 18.37 hodin zapnul požární hlásič, jenže ten v témže okamžiku sepnul v Poštovské ulici i strážník, který rovněž na střeše divadla zpozoroval oheň. V hasičské centrále se místo kódu ND v Morseově abecedě objevila na telegrafním papíře pouze velká čára a nešlo z ní rozpoznat, kde hoří. Bylo to způsobeno současným zatažením dvou požárních hlásičů. Kořínek opakoval hlášení ještě jednou za půl hodiny, ale to již vypukl velký požár. Mezi

Požár měl fatální následky. Vzápětí však Češi prokázali, co to je skutečné vlastenectví. Během čtyř měsíců vybrali mezi sebou více než milion zlatých (!) a díky tomu bylo divadlo za dva roky obnoveno.

The fire had fatal consequences. But then the Czechs proved what real patriotism was. In the course of four months, they collected more than one million gold coins (!) and thanks to that, the theatre was restored in two years.

prvními, kdo pomáhali hasit, byli stavbyvedoucí Antonín Kusý a sochař Bohuslav Schnirch. Vzápětí se dostavil městský požárnický inženýr Jaromír Zelený, autor plánů vodovodních potrubí v divadle, a okamžitě spustil kropicí zařízení. Doufal, že se oheň omezí jen na střechu nad jevištěm, protože provazistiše a půda byly odděleny jednak zdí proti ohni a jednak ohnivzdornou železnou oponou. Kropicí zařízení však za chvíli selhalo. Stav vody ve vodovodní nádrži na Karlově totiž klesl z 5,5 metru na 3,5 metru, protože předešlý den praskla silná roura novomlýnského vodovodu. Tím byl způsoben největší pokles stavu vody za posledních 100 let.

KDO URAZIL HYDRANTY?

Ani ohnivzdorná železná opona nešla zatáhnout! Právě 12. srpna byla uvázána řetězem, aby v místě pod ní mohlo být postaveno lešení pro štukatéry. Inženýr Zelený současně zjistil, že na jeviště nelze nasadit hadice, neboť někdo urazil hydranty. Prý to udělali v nastalém zmatku lidé, kteří vnikli do budovy s úmyslem pomoci hasit oheň, ale protože nebyli obeznali se zdejšími místnostmi, napáchali více škody než užitku.

Přihlízejících neustále přibývalo, jejich zástupy prostupovalo zoufalství a bezmocnost. Všude panoval nepředstavitelný chaos, ohromný oheň zachvátil celou střechu divadla, jiskry a žhavé oharky létaly do okolních ulic. Zástupy obětavých lidí zachraňovaly nábytek, obrazy, kostýmy, knihy a dekorace a odnášely je na Žofínský ostrov. Mezitím se již zřítíl překrásný strop s lustrem a byla zničena královská lóže. Hasiči dorazili se zpožděním, nikoli ale vlastní vinou, neboť právě ten den se zúčastnili pohřbu kolegy Čeňka Diviše. Teprve až před osmou hodinou večer byla k divadlu přivezena zbrusu nová parní stříkačka od firmy Stone, kterou pražská obec koupila za 6000 zlatých. Jenže až na místě bylo zjištěno, že stříkačka je k ničemu. Dopoledne ji

hasiči zkoušeli a potom někdo někde uklidil topivo, a tak nebylo možné pod parním kotlem zatopit. Muselo se proto urychleně dojet pro uhlí a až potom mohla stříkačka začít fungovat. Díky obětavosti hasičů však byly zachráněny před požárem okolní budovy a zachoval se foyer, lodžie, divadelní šatna a divadelní kancelář. Hasiči také zachránili mnoho uměleckých skvostů. Přesto utrpělo divadlo značnou škodu.

CO NA TO ODBORNÍCI Z VÝZKUMNÉHO ÚSTAVU

Připomeňme, že vyšetřovatelé se od počátku zaměřili vlastně jen na dva mladé zámečníky Emila Jenische a Václava Ziniburga z firmy Deckert a Homolka, kteří 12. srpna 1891 na střeše divadla letovali měděný drát k hromosvodu a špatně prý uhasili dřevěné uhlí, které poté nasypali do okapového žlabu. Uhlí se pak mělo znovu vznítit a způsobit požár. Žádost obhájce o praktickou zkoušku však soud nepřijal. Zámečníci byli nakonec velmi překvapivě odsouzeni jen za přestupek k týdennímu vězení a náhradě soudních výloh. Jak směšný trest pro údajné viníky apokalypsy, za jejich následky vyplatila První česká vzájemná pojišťovna skoro 300 000 zlatých. Jako by snad soud chtěl krýt skutečné viníky... Navíc expertiza, kterou provedli až asi před 40 lety odborníci ve Výzkumném a zkušebním leteckém ústavu v Praze-Letňanech, prokázala, že z uvedené příčiny oheň vypuknout nemohl a že oba mladíci byli v roce 1881 s největší pravděpodobností obvinění neprávem. Vtírá se domněnka, že divadlo bylo skutečně zapáleno úmyslně, avšak konkrétní důkazy žhářství se dosud nepodařilo objasnit.

NOVÁ SBÍRKA: JAKO ZÁZRAKEM TRVALA JEN MĚSÍC

Lidé, kteří mezi sebou sbírali po třicet let peníze na postavení Národního divadla, byli nečekanou tragédií zrceni. Ale přesto, zatímco budova ještě hořela, byla zahájena nová sbírka. Ze seznamu vyplývá, že přispěl snad každý, kdo mohl. Člověka dnes dojmá, jak vlastenectví nebylo tehdy prázdným pojmem ani pro ty nejchudší tovaryše, studenty, vdovy, děvečky. Každý, kdo viděl hořet národní klenot nebo slyšel o události jen vyprávět, dal na jeho obnovu snad i své poslední krejčary. Během čtyř týdnů (!) se tak vybralo přes milion zlatých a za dva roky stálo na nábřeží nové Národní divadlo. Obnovená „zlatá kapička“ byla slavnostně otevřena 18. listopadu 1883. Dnes si ji neumíme představit bez nádherně zlatavě svítící střechy a tvoří skvostnou dominantu hlavního města. Je magnetem pro obdivovatele nádherné architektury přijíždějící z celého světa. Na tomto zázraku se podíleli největší čeští umělci a nebylo by to možné bez neobyčejného nadšení obyčejných lidí. ●

Nadační fond Skupiny ČD
ŽELEZNICE SRDCEM

Pomoc železničářům v nesnázích

Na trati života se může vždy objevit překážka, ať již v podobě úrazu, nemoci, nebo třeba živelní pohromy. Nadační fond ŽELEZNICE SRDCEM pomáhá železničářům a jejich rodinám k návratu do běžných kolejí.

www.zeleznicesrdcem.cz

Přispějte společně s námi
na transparentní účet
2402887002/5500

THE FIRE OF THE NATIONAL THEATRE TOO MANY COINCIDENCES

text: Bohuslav Hatina, photos: Wikipedia, Shutterstock

Year after year, the white snowy Christmas atmosphere is associated with the narrative performance of the ballet *The Nutcracker* at the *National Theatre*. (Thought, it is doubtful due to the corona crisis this year.) This also includes the sparkling green, gold and white roof of the historic building on the Vltava waterfront. In 1883, at around this time of the year, exactly on 18 November, the restored National Theatre, which is also called the 'Golden Chapel', appeared with its performances in cultural programs after the great fire. Thus, Praguers received a beautiful Christmas gift in the form of a package of operas and ballets, and last but not least a festive feeling of that they themselves participated in the reopening of the Golden Chapel.

Požár zachvátil budovu Národního divadla dne 12. srpna roku 1881

The fire engulfed the building of the National Theatre on 12 August 1881

Those who claimed that the laying of the foundation stone for the National Theatre on 16 May 1868, which was originally a cultural event, developed into a great political manifestation of the entire 19th century were right. At the construction site, the charter, together with the design of the theatre and other artifacts, was placed in a metal case and hidden to the foundation stone. Ten masons in ceremonial costumes connected all the boulders brought to the site from all the memorable corners of the country with mortar. But no one even counts today how many obstacles had had to be overcome so that Czechs could see that precious moment.

On 3 May 1846, 90 esteemed nobles and wealthy burghers, 'masters participants for the Czech theatre', gathered in the Platejz Hall in Prague to discuss the problems of the Czech nation at a public meeting. Its importance is emphasized by the fact that such an event had not taken place for 200 years. The focal point was the establishment of a national, Czech theatre. However, the Vienna government rejected the Czech request and established it *ad acta*. The situation changed for the better only after the revolutionary year 1848.

THE NATIONWIDE COLLECTION OF MONEY LASTED FOR 30 YEARS

Nevertheless, the collection began thanks to Dr. Antonín Strobach. On 28 August 1850, Dr. Strobach, the Mayor of Prague, who became famous in the summer of 1834 for making a walking trip to Italy with his friend, the poet Karel Hynek Mácha, received permission allowing the 'authorities of the city and fortress of Prague to collect contributions for the Czech National Theatre'. The collection began on 14 April 1851. Dances, tombolas, balls and fests were held in villages and towns, the proceeds of which went to the construction of the National Theatre. The money was sent by students, workers, townspeople, craftsmen. Despite the obstructions of the viceroy Baron Mecséry, the money was also collected in Slovakia, Vienna, Poland and Styria. Five gold coins were sent even from Cambridge by professor A. H. Wratislav, who had his roots in Moravia.

A SUITABLE PLOT OF LAND WAS SOUGHT FOR A LONG TIME

Charles Square was considered, the lower part of Wenceslas Square was also in play. And again Baron

Dnešní pohled na Národní divadlo přes Vltavu ze smíchovského břehu.

Today's view of the National Theatre across the Vltava River along the Smíchov bank

Mecséry... This man said again that he would not allow construction there. But then Dr. Schlosser came up with a proposal that his wife owned a saltworks opposite Žofín Island and was willing to sell it with the land plot. It was an area of 947 m² for the price of 45,000 gold coins. On 13 September 1852, Mrs. Schlosser signed the sales contract and received 25,000 gold coins in cash. She was to receive the rest in instalments over four years. From then on, the National Theatre had its own address. The members of the Theatre Construction Committee, who assessed the suitability of the place, praised how good it was to be built the theatre as close to the Vltava as possible. In case of fire.

ORIGINAL ESTIMATE: 600,000 GOLD COINS

However, those who thought that the theatre would be built in two or three years were deeply mistaken. Instead of the planned three years the construction lasted for incredible thirty years. The problems, delays, obstacles and fights that accumulated during that time cannot even be quantified. In 1873 alone, the building required 173,725 gold coins and 71 and a half kreuzers. Due to constant disagreements, the builder Havel resigned that year and the construction had to be stopped in February 1874. While the architect Josef Zíték calculated the total cost of 600,000 gold coins at the beginning of the construction in 1868, seven years later he was shocked by

the claim that 1,134,000 gold coins would be needed to complete the construction! Then he recalculated everything again and reduced the amount to 'only' 835,741 gold coins and 11 kreuzers. The public was embittered, but in the end loans from Česká Spořitelna Bank and the Land Parliament helped.

Na výzdobě exteriérů se podíleli tehdejší nejlepší umělci.

The best artists of the time took part in decorating the exteriors

Střecha Národního divadla ční vysoko nad novorenesančním Lažanským palácem, který je ještě o několik desítek let starší.

The roof of the National Theatre rises high above the Neo-Renaissance Lažanský Palace, which is several decades older.

TOO MANY COINCIDENCES AT ONCE

After all the ups and downs, the long-awaited year 1881 came, when the National Theatre was to be opened – at least temporarily so far. This happened on Saturday, 11 June, on the occasion of a visit to Prague by the heir to the throne Habsburg Crown Prince Rudolf with his newlywed, Archduchess Stefania of Belgium. However, the National Theatre did not see the ceremonial of final opening that year. A terrible thing happened on 12 August 1881 shortly after six o'clock, when Jan Kořínek was performing a regular patrol in the theatre.

THERE WAS A SMELL OF SMOKE

A firefighter saw the flames up in the theatre rope yard. At 6:37 p.m., he turned on the fire alarm, but at the very same moment, a policeman, who had also noticed a fire on the roof of the theatre, turned on the alarm in Poštovská Street. Therefore, at the fire station, instead of the letters 'ND' (which stand for the 'National Theatre' in Czech) in the Morse code only a long line appeared on the telegraph paper, so it was impossible to tell where the fire was. This was caused by the simultaneous retraction of two fire alarms. Mr. Kořínek, the patroller, repeated the report once more in half an hour, but a great fire had already broken out. Antonín Kusý and sculptor Bohuslav Schnirch were among the first to help put out the fire. Immediately, the city fire engineer Jaromír Zelený, the author of the water pipeline plans in the theatre, arrived and

at once started the sprinkler system. He hoped that the fire would be limited to the roof above the stage, because the ropes and the ground were separated by a fire-proof wall and a fire-proof curtain. However, the sprinkler failed after a while. The water level in the water reservoir in Karlov had dropped from 5.5 metres to 3.5 metres because a big pipe of the Nový Mlýn water pipe had broken the day before. That had caused the largest drop in water levels in the last 100 years.

WHO BROKE THE HYDRANTS?

Not even the fire-proof iron curtain could be pulled back! It was on 12 August that it was tied up with a chain so that a scaffolding for plasterers could be built underneath. At the same time, the engineer Zelený found out that the hoses could not be put on the stage, because someone had broken the hydrants. It might have been done by confused people who had run into the building with the intention of helping to extinguish the fire, but because they were unfamiliar with the premises, they did more harm than good. More and more lookers-on were gathering around the building; despair and helplessness were pervading the crowds. There was unimaginable chaos everywhere, a huge fire engulfed the entire roof of the theatre, sparks and embers were flying into the surrounding streets. Crowds of dedicated people were saving furniture, paintings, costumes, books and decorations and taking them to Žofin Island. In

the meantime, the beautiful ceiling with the chandelier had already collapsed and the royal box had been destroyed. The fire brigade arrived late, but not through their own fault, as they had attended the funeral of their colleague Čeňek Diviš that very day. It was not until eight o'clock in the evening that a brand new steam fire engine made by the Stone company, which the Prague municipality had bought for 6,000 gold coins, was brought to the theatre. But only on the spot was it found that the fire engine was useless. The firefighters had tested it in the morning and then someone removed the fuel, so it was not possible to heat the steam boiler. Therefore, some coal had to be fetched quickly, and only then could the fire engine start working. However, thanks to the dedication of the firefighters, the surrounding buildings were prevented from burning and the foyer, loggia, theatre cloakroom and theatre office were preserved. The firefighters also saved many artistic gems. Nevertheless, the theatre suffered considerable damage.

Trigy stojí na střeše už 117 let
The trigas have been standing on the roof for 117 years

WHAT DO THE EXPERTS FROM THE RESEARCH INSTITUTE SAY?

Let us recall that from the very beginning the investigators focused on only two young locksmiths Emil Jenisch and Václav Ziniburg from the company Deckert & Homolka. On 12 August 1891, after soldering a copper wire to the lightning conductor on the roof of the theatre, they allegedly did not put out the burning charcoal properly and threw it into the gutter. Then the charcoal must have rekindled and caused the fire. However, the court did not accept the lawyer's request for a practical test. In the end,

surprisingly, the locksmiths were convicted only of a misdemeanour for a week's imprisonment and reimbursement of court costs. What a ridiculous punishment for the alleged perpetrators of the apocalypse, for the consequences of which the First Czech Mutual Insurance Company paid almost 300,000 gold coins! As if the court wanted to cover up the real culprits... In addition, an expert examination that was carried out only about 40 years ago by experts at the Research and Test Aviation Institute in Prague-Letňany showed that the fire could not break out for that reason and that the both young men were most likely wrongly accused in 1881. There is a presumption that the theatre was indeed set on fire on purpose, but no particular evidence of arson has been clarified yet.

New collection miraculously lasted for only one month. People who had been raising money for the construction of the National Theatre for thirty years were overwhelmed by the unexpected tragedy. But yet, while the building was still on fire, a new collection was launched. The list shows that everyone who could contribute contributed. These days, this fact sounds so impressive and shows that patriotism was not just an empty word at that time, even for the poorest companions, students, widows, young girls. Everyone who saw the national jewel burning or only even heard people tell about the event gave perhaps their last kreuzer for restoration of the theatre. In the course of four weeks (!), over one million gold coins were collected, and in two years the renewed National Theatre was on the waterfront. The restored 'Golden Chapel' was ceremoniously opened on 18 November 1883. Today we cannot imagine this building without its beautifully golden-lit roof, which forms a magnificent landmark of the capital. It is a magnet for admirers of beautiful architecture who come to Prague from all over the world. The greatest Czech artists took part in, creating this miracle, and this would not have been possible without the extraordinary enthusiasm of ordinary people. ○

Plastická výzdoba fasády
Plastic decoration of the facade

RAZÍME TRADIČNÍ HODNOTY

text: Lenka Klimentová, foto: archiv České mincovny

Česká mincovna se chystá na rekordní ražbu tříkilové mince Český lev a poprvé v historii i na ražbu mince z paladia.

Uplynulá léta byla bohatá na velká výročí – 700 let Karla IV., 300 let Marie Terezie, 100 let Československé republiky, 100 let československé koruny, 500 let jáchymovského tolaru. I když v roce 2021 podobné jubileum v kalendáři chybí, nebudeme mít nouzi o zajímavá témata a silné příběhy!

ÚSPĚŠNÁ DUKÁTOVÁ ŘADA

Tradičně k velmi úspěšným sériím patří dukátové řady. „Témata na čtyři dukáty v České mincovně vybíráme obzvláště pečlivě tak, aby rezonovala s národní historií,“ poznamenal obchodní ředitel Aleš Brix. V roce 2019 se věnovaly zemím Koruny České, v roce 2020 pilířům českého národa. Největší z nich, tedy desetidukát, symbolizoval důstojnost a tu ztvárnila postava T. G. Masaryka. Svobodu na pětidukátu představoval J. A. Komenský, Pravdu na dvoudukátu Mistr Jan Hus a dukát symbolizoval víru prostřednictvím Cyrila a Metoděje. „Není tedy bez zajímavosti, že tato silná témata, umělecky zakomponovaná do zlata

různých gramáží, oslovují nejen vášnivé sběratele a investory, ale také milovníky umění a historie. Velmi rychle jsou rezervovány nejen jednotlivé dukáty, ale především kompletní sady,“ dodal A. Brix.

Pro rok 2021 se prostřednictvím dukátové řady Česká mincovna vydává po stopách našich předků. Každý z našich předků po sobě něco zanechal a tyto jedinečné artefakty nám odhalují, jak žili a smýšleli: Dukát – Věstonická Venuše; Dvoudukát – Keltská hlava z Mšeckých Žehrovic; Pětidukát – Velkomoravský kříž z Mikulčic a Desetidukát – Kosmova kronika česká.

VELKÉ NEJ... S ČESKÝM LVEM

Nejpočetnější, tedy na kusy všech emisí v celé sérii, je rozhodně Český lev 2021. Po loňských NEJ..., kterými byla například kilogramová stříbrná mince zdobená pěti velkými českými granáty, nebo selektivní pokovení stříbrné uncové mince zlatem, se v roce 2021 chystá další „rekord“. „Pořídili jsme nový lis, na kterém si můžeme dovolit ražbu o průměru vyšším než 95 milimetrů, což byl náš limit,“ přiblížil technické parametry šéf marketingu Jaroslav Černý.

Nejen investory, numizmatiky, ale i sběratele rarit osloví plánovaná ražba na červen. Bude jí stříbrná tříkilogramová investiční mince Český lev 2021 s hologramem o průměru 120 milimetrů v kvalitě proof. „Což znamená se zrcadlově leštěným mincovním polem,“ vysvětlil J. Černý s tím, že orientační cena je necelých 100 tisíc korun a emise pouhých 100 exemplářů. Už v prvních dnech po zveřejnění nového emisního plánu jich byla více než polovina závazně objednána.

Dalším NEJ... je chystaná ražba sady Českých lvů ve stříbře, v platině a v paladiu. „Jde o úplně první ražbu z paladia v České mincovně,“ uzavřel obchodní ředitel Aleš Brix s tím, že uncových sad v dřevěné luxusní etui bude pouhých sto exemplářů.

INVESTICE JE SOUČASNĚ DÁRKEM

Nejen investici, ale i dárek, si u nás vybere určitě každý. „Někoho, zejména ženy, potěší určitě zlatá medaile s osobním věnováním, jinou stříbrná mince ozdobená českým křišťálem, kolorovaná mandala či mince patronky, ale já říkám: zlatem nikdy neurazíš,“ říká Jaroslav Černý. Malá či větší cihlička, investiční mince naší či světové produkce je hodnotným dárkem v kontextu budoucnosti a jistoty. A rozhodně není výsadou mužů. Myslím, že právě ženy jsou v investování velmi dobré a uvážlivější. Nejsou tolik impulzivní a jdou na jistotu. A tou zlato rozhodně je. Zejména, pokud jde o zlato investiční, tedy nezátížené daní z přidané hodnoty. „Tím je náš zlatý Český lev, který v roce 2021 doznává celkového redesignu. Majestátní hlava krále zvířat s korunou je opravdu impozantní,“ zdůvodňuje šéf marketingu s tím, že mince je nádherná nejen ve zlatě, ale i ve stříbře. ●

CRYSTAL COIN

UNIKÁTNÍ SPOJENÍ STŘÍBRNÉ MINCE S ČESKÝM KŘIŠTÁLEM

Razíme
tradiční
hodnoty

ČM ČESKÁ
MINCOVNA

+420 800 225 228
www.ceskamincovna.cz

Praha – Na Příkopě 24
Brno – Rooseveltova 20
Jablonec n. N. – Mírové nám. 15
Bratislava – Suché Mýto 1

WE MINT TRADITIONAL VALUES

text: Lenka Klimentová, foto: archive of the Czech Mint

For the first time in history, the Czech Mint company is preparing for the record minting of a three-kilo *Czech Lion* coin and for the mintage of a palladium coin.

The past years have been rich in great anniversaries – the 700th anniversary of the birth of Charles IV, the 300th anniversary of the birth of Maria Theresa, the 100th anniversary of founding of the Czechoslovak Republic, the 100th anniversary of the Czechoslovak koruna, the 500th anniversary of the *Jáchymov tolar*. Although such anniversaries are missing in the 2021

Nádherným dárkem nejen pod stromeček může být i mince Český lev
A Czech Lion coin can also be a wonderful gift not only for Christmas

Dukát s Věstonickou Venuší
Ducat with Venus of Věstonice

calendar, we will not be short of interesting topics and impressive stories.

SUCCESSFUL DUCAT SERIES

The *ducat* coins series has traditionally been one of the most successful ones. 'At the Czech Mint, we are selecting the topics for the four ducats especially carefully so that they resonate with the national history,' remarked Aleš Brix, Sales Director. In 2019, they were dedicated to the lands of the Czech Crown, and in 2020 we have focused on the pillars of the Czech nation. The largest of them, the ten-ducat coin, symbolizes the Dignity, which is represented by the figure of President T. G. Masaryk. The Freedom on the five-ducat coin is represented by John Amos Comenius; Master Jan Hus symbolizes the Truth on the two-ducat coin, and the images of Cyril and Methodius on the one-ducat coin symbolize the Faith. 'It is worth mentioning that these strong themes, which are artistically incorporated into gold of various weights, appeal not only to passionate collectors and investors, but also to lovers of art and history. Not only individual ducats but above all complete sets are reserved very quickly,' added A. Brix.

In the year 2021, the Czech Mint will be following in the footsteps of our ancestors through the *ducat* series. Each of our ancestors made their mark on the world, and these unique artifacts reveal to us how they lived and thought: the one-ducat coin has the image of Venus of Věstonice; the two-ducat coin has the image of the Celtic Head from Mšecké Žehrovice; the five-ducat coin has the image of the Great Moravian Cross from Mikulčice and the ten-ducat coin has the image of Cosma's Chronicle of Czechs.

'THE MOST OF THE MOST' COIN WITH THE CZECH LION

Regarding the number of pieces issued in one complete series, the Czech Lion of 2021 will definitely be the most numerous. After last year's 'the most of the most' coins, such as the one-kilogram silver coin decorated with five large Czech garnets and the selective plating of a silver ounce coin with gold, another 'record' is going to be set in 2021. 'We have bought a new press machine, which enables us to mint coins with a diameter over 95 millimetres, which used to be our limit,' said Jaroslav Černý, Head of Marketing.

Not only investors, numismatists but also collectors of rarities will be addressed by the mintage planned for next June. It will be a silver three-kilogram investment coin *Czech Lion 2021* with a hologram with a diameter of 120 millimetres in proof quality. 'Which means that

Dvoudukát – Keltská hlava z Mšeckých Žehrovic
Two-ducat coin with the Celtic Head from Mšec-
ké Žehrovice

it will have a mirror-polished coin field,' Jaroslav Černý explained, adding that the approximate price is about 100,000 CZK and only 100 pieces will be issued. Right in the first days after the publication of the new issue plan, more than half of them were ordered.

Another 'the most of the most' thing is the planned minting of a set of *Czech Lions* in silver, platinum and palladium. 'This is the very first pal-

Pětidukát – Velkomoravský kříž z Mikulčic
Five-ducat coin with the Great Moravian
Cross from Mikulčice

adium mintage made by the Czech Mint and there will be only one hundred of ounce sets available in wooden luxury cases' concluded Aleš Brix, Sales Director.

AN INVESTMENT OR A GIFT

With us, everyone will be definitely able to choose something not only as an investment, but also as a gift. 'Some people, especially women, will certainly enjoy a gold medal with a personal dedication, others will like a silver coin decorated with Czech crystal, a coloured mandala or a patroness's coin; as I say: gold will never offend you,' says Jaroslav Černý. A small or larger investment coin of domestic or world production is a valuable gift in the context of the future and security. And it's definitely not the prerogative of men. I think that women are very good and more prudent at investing. They are not so impulsive and they go for certainty. And gold definitely means certainty, especially when it comes to investment gold, which is value added tax free. 'Our gold *Czech Lion*, which will undergo a complete redesign in 2021, is such investment gold. The majestic head of the king of animals with a crown on it looks really impressive,' explains the Head of Marketing, adding that the coin is beautiful not only in gold, but also in silver. ●

UNIKÁTY KNIHOVNY ČD NEJEN PRO ŽELEZNIČÁŘE

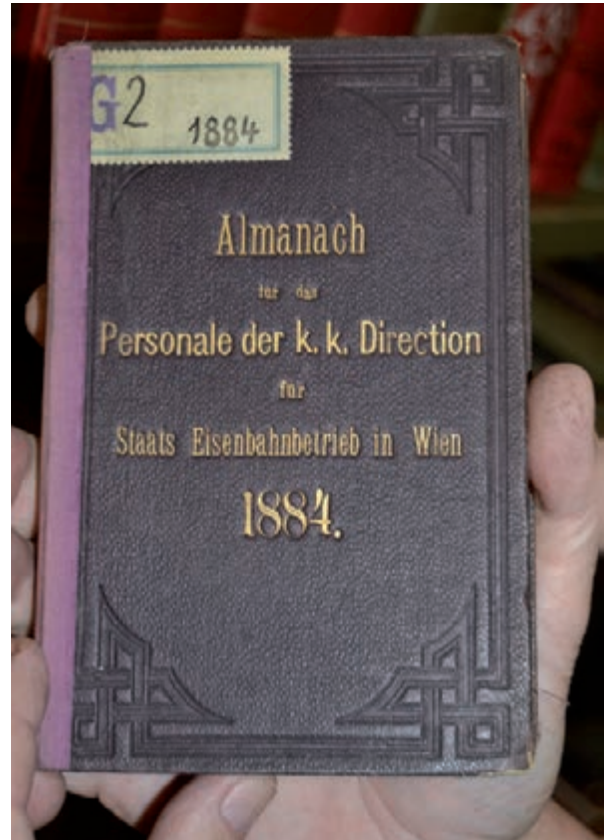
text: redakce, foto: Daniel Noska

Spoustu zajímavých tištěných materiálů především z oblasti železnice je možné objevit v Knihovně ČD v Kralupech nad Vltavou. Lze zde ale nalézt i tu část knih či map, které zaujmou širší veřejnost, ale i zahraniční čtenáře. O podrobnostech jsme hovořili s knihovníkem Martinem Navrátilem.

Drážní knihovna má bohatou historii. Mohl byste ji přiblížit?

Knihovna ČD v roce 2019 oslavila kulaté, sté narozeniny. Vznikla z iniciativy tehdejšího ministerstva železnic a dlouho fungovala jako ministerská – ne-

Martin Navrátil, knihovník
Martin Navrátil, Librarian

Vše o zaměstnancích dráhy se dozvíte v almanachu z roku 1884.

You can learn all about the railway's employees in the almanac of 1884

veřejná, určená jen pro zaměstnance. Většinu jejích fondů tvoří knihy a ročníky časopisů – celkem jich schraňuje přes 120 tisíc – z oblasti železnice, ostatních druhů doprav a dalších příbuzných odvětví. Ale pro zájemce mimo železnice – třeba i turistických průvodců anebo map.

Jaké tiskoviny tu lze nalézt? A o kterých se dá říci, že jsou opravdu vzácné a unikátní, i když mnozí tvrdí, že unikátní jsou prakticky všechny...?

Máme knihy a železniční periodika pocházející až ze 40. let 19. století, tedy z dob, kdy se dráha teprve rodila. Unikátní a vyhledávané jsou historické jízdní řády, které máme od roku 1916, z některých tratí už od r. 1860.

Najdou tu zajímavé věci i naši čtenáři z okolních zemí?

Zejména ti z německy mluvících zemí si u nás přijdou na své, protože velká část fondu z doby před rokem 1918 je v němčině. Rovněž z období druhé světové války pochází poměrně hodně německých a rakouských pramenů. Lze tu najít železniční věstníky, výroční zprávy a statistiky z německých zemí, z Rakouska, z Polska, ale i ze Švýcarska, ze severovýchodních zemí a samozřejmě z Maďarska, z Balkánu anebo třeba z USA. Z období 40.–80. let je významně zastoupena i ruština a rovněž všechny myslitelné dopravní a technické obory. Dodnes knihovna odebírá alespoň základní železniční periodika prakticky ze všech sousedních zemí – za první republiky to bylo okolo 150 dopravních titulů! Máme rozsáhlou sbírku domácích železničních předpisů – pro ilustraci část také ze sousedních zemí.

Jakým způsobem knihovna funguje?

V knihovně uvítáme každého zájemce. Od běžných městských či krajských knihoven máme tu odlišnost, že čtenář si sám nevybírá knihy z regálů, ale musí mít dopředu představu, co hledá, a knihovník mu svazek donese anebo mu poradí, jak hledat. Knihy mladší 50 let zájemci půjčíme domů, ty starší je možno studovat pouze na místě.

Samozřejmě že jsou tu především dokumenty týkající se železnice, ale máte třeba i zajímavosti „obecné povahy“?

Zmínil jsem se o dobových a současných bedekrech, na své si u nás přijdou ale i milovníci historie, zájemci o nejroztodivnější technické obory – stavářinu, architekturu či fyziku –, anebo ti, kteří si rádi prohlížejí staré mapy.

K vidění je i Disciplinární řád z roku 1957. The Disciplinary Code of 1957

Knihovna se přestěhovala do Kralup nad Vltavou z Prahy. Jak přijali čtenáři tuto změnu a jakou návštěvnost, myslím tím především dobu „mimokoronavirovou“, knihovna má?

V posledních 15 letech jde již o druhé stěhování dál od centra Prahy a to se samozřejmě negativně podepsalo na počtu návštěvníků. Daří se ale naštěstí získávat stále nové. Do odvolání po dobu nouzového stavu spojeného s COVIDEM-19 je zavřeno, už se ale těšíme, až budeme moci další čtenáře v Kralupech znovu přivítat. Vyhlášeno by to mělo být na našich webových stránkách <http://odis.cd.cz/knihovna1.asp>, kde se nachází i elektronický katalog té nejčtenější a nejvyhledávanější části našich fondů. ○

Dobové jízdní řády z celého světa naleznete v knihovně.

Historical timetables from around the world can be found in the library

UNIQUE THINGS OF THE CZECH RAILWAYS LIBRARY NOT ONLY FOR RAILWAY WORKERS

text: editors, **photos:** Daniel Noska

Lots of interesting printed materials, especially those related to railways, can be found in the Czech Railways (ČD) Library in Kralupy nad Vltavou. However, there are also books and maps that will interest the general public as well as foreign readers. We talked to the librarian Martin Navrátil about the details.

Mezi služebními jízdními řády najdeme i maďarský. Among the official timetables we can also find the Hungarian ones.

The railway library has a rich history. Could you tell us more about it?

In 2019, the ČD Library celebrated its 100th anniversary. It was established on the initiative of the then Ministry of Railways and for a long time functioned as a ministerial, non-public library which was intended only for the employees. Most of its holdings, which count a total of over 120,000 pieces, are books and periodicals from the railways, other means of transport and related industries. But

for those interested in other fields there are, for example, guide books and maps.

What publications can be found here? Which of them can be called really rare and unique? Even though many people say that in fact all of them are unique...

We have books and railway periodicals dating back to the 1840s, i.e. from the times when the railways were just being born. What is unique and sought-after is the historical timetables that we have had since 1916, moreover, timetables of some train services have been kept even since 1860.

Opitzův velký železniční atlas z 20. let 20. století
Large railway atlas of the 1920s by Opitz

Can our readers from the surrounding countries find any interesting things here?

Especially those from German-speaking countries will find something interesting here, because a large part of the library holdings dated before 1918 is in German. Also, quite a lot of sources of the World War II period come from Germany and Austria. You can find railway journals, annual reports and statistics from German lands, Austria, Poland, as well as from Switzerland, the Nordic countries and, of course, from Hungary, the Balkans and even from the USA. From the 1940s to the 1980s, Russian language was also significantly represented, as well as all conceivable transport and technical fields. To this day, the library is subscribed to at least basic railway periodicals from all neighbouring countries and during the First Republic there were about 150 transport titles! We have an extensive collection of domestic railway regulations and, just to illustrate, some from neighbouring countries as well.

How does the library work?

We welcome everyone who is interested in the library. Our approach is different from that of ordinary city or regional libraries. Readers do not choose books from the shelves, they need to have

an idea of what they are looking for in advance, and the librarian will bring them the volume or advise them on how to search. Books under the age of 50 are lent to the readers to be read at home, the older ones can only be studied in here.

Of course, there are mainly documents related to the railway here, but do you have any interesting things of a 'general nature'?

I mentioned historical and contemporary guide books, but there are also many other things for lovers of history, for those interested in the most special technical fields such as construction, architecture or physics, and those who like to read old maps.

The library has moved from Prague to Kralupy nad Vltavou. How did the readers accept that change? What attendance, by which I mean especially the pre-coronavirus period, does the library have?

In the last 15 years, it is the second time we have moved farther from the centre of Prague, and this fact, of course, has had a negative effect on the number of visitors. Fortunately, we are still getting new readers. During the state of emergency due to COVID-19 we are closed until further notice, but we are already looking forward to welcoming more readers in Kralupy again. Reopening will be announced on our website <http://odis.cd.cz/knihovna1.asp>, where there is also an electronic catalogue of the most read and sought-after part of our holdings. ○

Vyhledávané jsou staré jízdní řády, zde Německo léto 1940.

Old timetables are sought after. Here is the timetable of Germany of the summer 1940.

MOMENTO CAFÉ MÁ UŽ I KOLÍN

text: redakce, foto: archiv JPServis

Po otevření kompletně inovované kavárny MOMENTO Café v Ostravě na hlavním nádraží, které proběhlo v srpnu letošního roku, byla v říjnu otevřena další pobočka tohoto řetězce – na vlakovém nádraží v Kolíně.

Kavárny se značkou MOMENTO Café jsou již několik let provozovány společností JPServis a JLV na nádraží v Olomouci a v Ústřední vojenské nemocnici v Praze. Provozovny na hlavním nádraží v Ostravě a v Kolíně jsou však zprovozňovány ve významně inovované podobě. Provozovatelem je společnost JPServis, a. s., která provozuje mimo jiné také síť prodejen POINT to go, Minit, BioPoint anebo BistroPoint. Koncept Momenta Café stejně jako ostatních vyvíjí vlastními silami a vybírá si k realizaci partnery s perfektními referencemi. Například design konceptu vytvořilo DL studio, s. r. o., které má s podobnými provozovnami bohaté zkušenosti a skvělé reference například z food cornerů sítě čerpacích stanic.

Klíčovým partnerem při budování provozoven se stala sama Správa železnic. Otevření kolínské provozovny se tak zúčastnil ředitel oblastního ředitelství Vladimír Filip. Ten sám při zahájení provozu zdůraznil, že je nyní kvalitní služba pro zákazníky důležitá, a sama Správa železnic bude v maximální míře v budoucnu dbát na kvalitu těchto zařízení provozovaných na nádražích. Marek Cagášek, který

Pásku při otevření prodejny přestřihli Bohumír Bárta – generální ředitel JLV (vlevo) a Vladimír Filip, oblastní ředitel SŽ Praha.

Bohumír Bárta, the CEO of JLV (on the left) and Vladimír Filip, Regional Director of SŽ Prague are cutting the ribbon at the shop opening ceremony.

je ředitelem a členem představenstva provozující společnosti, k novým Momentům říká: „Chceme našim zákazníkům nabídnout prvotřídní službu, která bude hodna budoucnosti. Inspirujeme se tedy u nás i v zahraničí a naše koncepty postupně vylepšujeme. Díky tomu jsme velmi dobrým partnerem pro majitele prostor jako síťový operátor. Zakládáme si na konstantní službě, příjemné, proškolené a motivované obsluze i na moderním prostředí navrženém předními designéry.“

Ostatní zřizovatelé v současném nejistém období spíše provozovny tohoto typu uzavírají. Společnost JPServis to však dělá jinak. Jak je to možné? „Nebudeme zastírat, že rovněž pro nás je současná doba náročná. Naše tržby poklesly i na 20 % běžného stavu. Přesto jako silný hráč na trhu nebudeme rozvoj a servis pro naše obchodní partnery, jako je Správa železnic, anebo provozovatele nemocničních zařízení rozhodně zanedbávat,“ říká Marek Cagášek. ●

MOMENTO CAFÉ IS ALREADY IN KOLÍN

text: editors, **photos:** JPServis archive

After opening of the completely innovated MOMENTO Café at the main railway station in Ostrava, which took place in August this year, another branch of this chain was opened at the railway station in Kolín in October.

Cafés of the MOMENTO Café brand have been operated at the railway station in Olomouc and at the Central Military Hospital in Prague by the companies JPServis and JLV for several years. However, the cafés at Ostrava Main Railway Station and Kolín Railway Station are operated in a significantly innovated form. The operator is the company JPServis, a. s., which also operates the chains of POINT To Go, Minit, BioPoint and BistroPoint shops. The company

Director of the Regional Directorate, participated in the opening of the Kolín branch. At the start of the operation, he personally emphasized that quality service is now important for customers and that, in the future, the Railway Administration would pay maximum attention to the quality of these facilities operated at stations. Marek Cagášek, who is the Director and member of the Board of Directors of the operating company, says about the new MOMENTO Café places: 'We want to offer our customers a first-class service that will be worth the future. Therefore, we have been looking for inspirations both in our country and abroad and gradually improving our concepts. Thanks to this, as a network operator we are a very good partner for the owners of the premises. We rely on constant service, pleasant, trained and motivated staff as well as on a modern environment created by leading designers.'

In the current uncertain period, other founders tend to close places of this type of business. However, JPServis company does it in a different way. How is it possible? 'We are not going to hide the fact that the current time is also difficult for us. Our sales have even fallen to 20% of the regular level. Nevertheless, as a strong player in the market, we will definitely not neglect the development and service for our business partners, such as the Railway Administration and hospital facilities operators,' says Marek Cagášek. ●

develops the MOMENTO Café concept by its own efforts, just like the other concepts, and chooses partners with perfect references for its implementation. For example, the design of the concept was created by the company DL studio, s. r. o., which has extensive experience with similar establishments and excellent references, for example from the Food Corners of the petrol stations network.

The Railway Administration itself has become a key partner in building the cafés. Vladimír Filip,

GASTRO

S NÁMI CESTA CHUTNÁ!

THE JOURNEY TASTES GREAT WITH US!

Navštivte náš jídelní vůz a ochutnejte, co pro vás připravili kuchaři juniorského národního týmu AKC ČR.

Come to our dining car and taste what the Czech Junior National Team of Chefs (AKC ČR) have prepared for you!

SVÍČKOVÁ

na smetaně s houskovým knedlíkem, brusinky

EN Sirloin in cream sauce, pastry dumplings, cranberries

DE Lendenbraten mit Rahmsauce und böhmischen Knödeln, Preiselbeeren

smažený kuřecí

ŘÍZEK (2 ks)

s bramborovým salátem

EN Chicken schnitzel (2 pcs.) with potato salad

DE Hähnchenschnitzel (2 Stck.) mit Kartoffelsalat

TELECÍ

pečené na barevném
pepři, čočkový salát
se zeleninou a telecím
demi-glace

EN Veal with colourful pepper, lentil salad
with vegetables and veal demi-glace
DE Kalbfleisch im bunten Pfeffer gebraten,
Linsensalat mit Gemüse und Kalbs Demi

SENDVIČ

s hovězím pastrami,
hořčičným dresingem
a zelným salátem
Coleslaw

EN Beef pastrami, mustard dressing
and Coleslaw salad sandwich
DE Sandwich mit Rinderpastrami, Senfdressing
und Krautsalat Coleslaw

 Svatovavřinecké, jakostní – suché
Someliér doporučuje!

cizrnové

KARI

s květákem a koriandrem,
jasmínová rýže

EN Chickpea curry with cauliflower
and coriander, jasmine rice
DE Kichererbsen-Curry mit Blumenkohl
und Koriander an Jasminreis

Ryzlink rýnský, pozdní sběr – suché
Someliér doporučuje!

Provoz a nabídka jídelních/bistro vozů se řídí aktuálním
nařízením vlády ČR.

The operation and food offer of the dining / bistro cars are
governed by the current Regulation of the Government of
the Czech Republic.

BEZPEČNÉ OHŇOSTROJE OD PROFESIONÁLŮ

text: Aleš Pohořal, foto: archiv Ohňostroje Krupička

Ohňostroj je nezapomenutelným zážitkem pro širokou veřejnost anebo třeba i pro oslavence při narozeninové party. Takový ohňostroj však musí být i bezpečný, a tak se vyplatí obrátit se na profesionály. Na podrobnosti jsme se zeptali jednoho z nich – Jana Zemanského.

Zabýváte se ohňostroji od roku 1992 a v roce 2021 oslavíte 20 let pod značkou Ohňostroje Krupička. Můžete prosím krátce popsat cestu až do dnešních dnů?

„Začátky byly takové klasické, jak to bývalo pro začínající podnikatele v 90. letech. Tenkrát vše probíhalo formou telefonní komunikace, protože ještě nebyly mobilní telefony. Nejúčinnější reklama byla přes telefonní seznam. :-) Skládek jsme

měli nejdříve ve sklepě bytovky a poté pronajatý v průmyslovém areálu. Maloobchodní prodejna nebyla, tak jsme zboží rozváželi osobními auty na prodejny, které pyrotechniku nabízely anebo začaly nabízet. Postupem času jsme koupili dodávku a otevřeli jsme první prodejnu v Praze. S příchodem internetu byl v roce 1998 spuštěn náš první e-shop. Začás jsme přešli na specializovaný maloobchodní prodej a tomu se věnujeme dodnes. Zboží je možné zakoupit přes naše kamenné prodejny i e-shop.“

Dejme tomu, že se rozhodnu uspořádat ohňostroj ke svatbě či k výročí a nemám žádné zkušenosti. Poradíte mi s nákupem pyrotechniky a případně mi ohňostroj zajistíte vašimi silami?

„Ano, samozřejmě. Ale už na začátku výběru ohňostroje je třeba se rozhodnout, jaký ohňostroj byste rádi viděli, zda profesionální ohňostroj naprogramovaný do rytmu či hudby, sestavený našimi profesionálními pyrotechniky a i námi odpálený anebo zakoupený ohňostroj k vlastnímu odpalu v podobě sestavy či samostatných kompakťů (cake box). Rozdíl je pro vás, našeho zákazníka, nejen v ceně, ale i v bohatosti jeho efektů, v délce a v případě ohňostroje komponovaného do hudby i ve značném uměleckém dojmu. Námi nabízené sestavy jsou vhodné jak na široká prostranství, kde jsou samotné efekty podtrženy střelbou do tvaru písmene W, tak i do prostorově skromnějších lokací, kam jsou vhodnější čistě vertikální sestavy či kompakty. Pokud se dostáváme už k samotnému nákupu ohňostroje a k vlastnímu odpalu, jsou v zásadě dvě možnosti: buďto on-line objednávka v našem e-shopu, kdy vám je návod na bezpečnou obsluhu s dalšími informacemi přiložen k balení, anebo osobní návštěva naší prodejny. Při osobním kontaktu jsou vám naši ‚zapálení‘ prodavači lépe schopni poradit, vybrat vám sestavu či samotný kompakť přímo na míru vašim požadavkům a samozřejmě vás i náležitě proškolí.“

Nedílnou součástí naší práce je i konzultace ohledně odpalu, a proto je vhodné se na jakékoli nejasnosti raději zeptat ještě před samotným nákupem.“

S pyrotechnikou jsou spojeny mnohdy i úrazy, jak zabezpečujete, aby k nim pokud možno mezi vašimi zákazníky nedocházelo?

„Jak bylo řečeno výše, naši zákazníci jsou vždy poučeni našimi prodejci o základních pravidlech, jak s pyrotechnikou manipulovat a jak ji následně i bezpečně zlikvidovat. To je nepochybně velký rozdíl mezi specializovanou prodejnu a běžným obchodem. Samým základem je návod, který je ke každému produktu přiložen. My sice dbáme na přečtení a následné dodržování návodu, nemůžeme ale zabezpečit, aby byl každý zákazník natolik

svědomitý a návod si skutečně přečetl. Přece jen se pyrotechnika prodává osobám odpovídajícího věku a každý s ní manipuluje na vlastní riziko. Naštěstí nemáme s úrazy našich zákazníků větší zkušenosti.“

Co zajímavého a neobvyklého „skrývá“ vaše současná nabídka?

„V současné době doladujeme nový e-shop, od kterého očekáváme zejména razantní zvýšení informovanosti veřejnosti o pyrotechnice, ohňostrojích, ale samozřejmě také zpřehlednění naší nabídky, která se každoročně rozrůstá a průběžně obměňuje. Součástí e-shopu totiž nebudou jen nové produkty, ale i články a blogy o pyrotechnice a profesionálních ohňostrojích.“

Ohledně novinek v našem sortimentu bychom mohli vypíchnout především širokou nabídku prefabrikovaných sestav, kompakťů, ale i například tiché sestavy, dýmové kompakty a rakety s kulovou hlavou!“ ○

SAFE FIREWORKS FROM PROFESSIONALS

text: Aleš Pohořal, **photos:** archive of the company Ohňostroje Krupička

Fireworks are an unforgettable experience both for the general public and for a celebrant at a birthday party. However, such fireworks must be safe, so it is worth turning to a professional. We asked one of them, Jan Zemanský, to give us some details.

You have been dealing with fireworks since 1992, and in 2021 you will celebrate your 20th work anniversary under the Krupička Fireworks brand. Could you please briefly describe your career to this day?

‘The beginnings were as classic as they used to be for start-up entrepreneurs in the 1990s. At that time, we did all business through telephone communication, because there were no mobile phones yet. The most effective advertising was done through the telephone directory. We first had a storeroom in the basement of a block of flats and then we rented a storehouse in an industrial area. There was no retail shop, so we delivered the goods by car to the shops that were selling or had started to sell pyrotechnics. In the course of time, we bought a van and opened our first shop in Prague. With the advent of the Internet, our first e-shop was launched in 1998. After a while, we switched to specialized retail sales and continue to do so to this day. The goods can be purchased in our brick-and-mortar shops and also through the e-shop.’

Suppose I decided to organize fireworks at a wedding reception or an anniversary party, but I had no experience. Could you advise me on the purchase of pyrotechnics and possibly arrange fireworks for me yourselves?

‘Yes, of course. But from the very beginning, when you start selecting fireworks, it is necessary to decide which fireworks you would like to see: the professional fireworks programmed into rhythm or music, compiled by our professional pyrotechnics and fired by us or the purchased fireworks as a set or separate compacts (cake box) to fire them your-

selves. For you, our customer, the difference is not only in the price, but also in the richness of effects, the length and, in the case of fireworks composed in music, in the considerable artistic impression. The sets that we offer are suitable for wide open spaces, where the effects themselves are highlighted by W-shaped shooting, as well as for more spatially modest locations, where purely vertical sets and cake boxes are suitable. If you want to buy fireworks to fire them yourselves, there are basically two options: either an online order in our e-shop, where the instructions for safe operation with additional information are included in the package, or a personal visit to our shop. In personal contact, our passionate shop assistants are able to advise you better, to help you choose a set or a cake box tailored to your requirements and, of course, they will give you proper training.

An integral part of our work is providing consultations regarding the shot, and therefore, in case of doubts, it is advisable to ask questions before the purchase itself.’

Pyrotechnics are often associated with injuries. How do you ensure that such things do not happen to your customers, if possible?

‘As mentioned above, our customers are always instructed by our shop assistants on the basic rules of how to handle pyrotechnics and how to dispose of them safely. This is undoubtedly the big difference between a specialty shop and a regular one. The basis is the instructions that come with each product. Although we do recommend paying attention to reading and following the instructions, we cannot ensure that every customer is conscientious enough to actually read the manual. After all, pyrotechnics are sold to people of the appropriate age and everyone manipulates them at their own risk. Fortunately, we have not had much experience with our customers’ injuries.’

What interesting and unusual is ‘hidden’ in your current offer?

‘Currently, we are fine-tuning the new e-shop, from which we especially expect a sharp increase in public awareness of pyrotechnics and fireworks, and, of

course, also streamlining of our offer, which grows every year and constantly changes. The e-shop will not only include new products, but also articles and blogs about pyrotechnics and professional fireworks. Regarding the new products in our assortment, we can especially highlight a wide range of prefabricated sets and cake boxes as well as silent sets, smoke cake boxes and ball-head rockets.’ ●

krupička ohňostroje

Ohňostroje

- Konfety
- Prskavky
- Fontány
- Dýmavnice
- Ohňostroje

Karneval

- Kostýmy
- Masky
- Paruky
- Doplnky
- Žertíky

V JAPONSKU MU ŘÍKALI KABERLE SAN

text: Tipsport (kráceno), foto: archiv

František Kaberle starší má za sebou velkou hokejovou kariéru. Například v letech 1974 až 1980 vyhrál pětkrát československý titul. S reprezentací slavil dva tituly mistrů světa (v letech 1976 a 1977), v řadách národního týmu také hrál ve finále Kanadského poháru v r. 1976. V letech 1973 a 1978 se Františkovi a jeho manželce Ludmile narodili synové František a Tomáš. Oba se stali s československou reprezentací mistry světa a se svými kluby vyhráli i Stanley cup.

PĚŠKY NA TRÉNINKY

František Kaberle volil v sedmnácti letech mezi fotbalem a hokejem. Mladík, který se narodil v roce 1951 na Kladně, docela dobře chytal ve fotbalové brance stejně jako jeho tatínek. Nakonec se ale rozhodl pro hokej a stal se příslušníkem slavné generace, jež hromadila pro československý hokej v sedmdesátých letech 20. století jednu medaili za druhou.

„Bruslit jsem se naučil v pěti šesti letech,“ prohlásil František Kaberle. „Rodiče pracovali v samoobsluze s potravinami od rána až do večera, a tak mě ve sportu podporoval hlavně děda. Bydleli jsme ve Velké Dobré, asi pět kilometrů od Kladna. Auto jsme neměli, a tak jsem na tréninky jezdil na kole anebo chodil

pěšky. Víím, že je úplně jiná doba, ale nedovedu si představit, že by něco podobného dělali dnešní kluci...“

Ačkoli se František Kaberle starší věnoval hokeji naplno až od sedmnácti let, už na přelomu let 1969 a 1970 reprezentoval Československo na juniorském mistrovství Evropy. Vybojoval tam stříbrnou medaili. V té době studoval na Střední průmyslové škole elektrotechnické a nastupoval za Kladno v první československé hokejové lize.

PŘELOŽENÉ MISTROVSTVÍ SVĚTA KVŮLI OKUPACI

Těšil se na mistrovství světa v Praze v roce 1969, ačkoli by se ho vzhledem k obrovské konkurenci mezi československými obránci účastnil zřejmě jen jako fanoušek. Ale invaze vojsk Varšavské smlouvy 21. srpna 1968 obrátila vzhůru nohama i svět sportu. „Kvůli okupaci padlo rozhodnutí, že se mistrovství světa v Praze hrát nemůže, a bylo přeloženo do Švédska,“ poznamenal pamětník. Rivalita mezi Čechoslovenskem a Sovětským svazem byla v hokeji velká už před vpádem vojsk Varšavské smlouvy a po okupaci ještě vzrostla. Ve vedení světového hokeje i v politickém vedení ČSSR panovaly obavy, že by mistrovství světa v Praze vyústilo do masových protisovětských protestů. „Už byly vytištěné plakáty a vyrobené i odznaky, ale z mistrovství světa u nás zkrátka sešlo,“ uvedl František Kaberle.

František Kaberle jako reprezentant na ME juniorů v Ženevě.

František Kaberle as a member of the national team at the European Junior Championship in Geneva

TipSPORT pro legendy

V rámci projektu TipSport pro legendy znovuobjevujeme československé sportovní reprezentanty, kteří ve své době byli národními hrdiny. Dnes už je ale mladé generace neznají. Spolu s o. s. Post Bellum se snažíme jejich osudy zaznamenat a připomenout je široké veřejnosti. Každý měsíc natáčíme několikahodinový příběh Sportovní legendy, který Post Bellum dál zpracovává. Těm veteránům, kteří to potřebují, navíc pomáhá Nadace TipSport. V tomto čísle zveřejňujeme příběh hokejisty Františka Kaberleho.

„ČUDLOVÉ“ Z MALÉ ZEMĚ VYŠKOLILI KANADSKÉ SUPERHVĚZDY

V září roku 1976 následovala nejvýznamnější událost v dosavadních dějinách světového hokeje. Na Kanadském poháru se poprvé sešly nejlepší reprezentační týmy z Evropy, Kanady a z USA. Vůbec poprvé se proti sobě postavila na velkém turnaji národní

FRANTIŠEK KABERLE

narodil se 6. srpna 1951 v Kladně

v roce 1968 skončil s fotbalem a rozhodl se pro hokej

v roce 1971 ukončil elektrotechnickou průmyslovku

v roce 1973 se oženil s manželkou Ludmilou a narodil se jim syn František

v letech 1972 až 1974 hrál hokej na vojně v Dukle Jihlava

od roku 1974 do roku 1980 získal šest československých hokejových titulů

v letech 1976 a 1977 se stal mistrem světa v hokeji

v roce 1978 se manželům Kaberlovým narodil druhý syn Tomáš

roku 1982 získal zahraniční angažmá v Japonsku

po roce 1989 podnikal se sportovním zbožím

v roce 2020 je v důchodu a žije ve vesnici Velká Dobrá u Kladna

Peníze na hokejový důchod si kdysi odletěl přivydělat do Japonska

mužstva vybraná z hvězd profesionální NHL i nejlepších evropských lig.

Čechoslováci sice vyhráli před pár měsíci mistrovství světa, ale Kanaďané je nepovažovali za vážného soupeře. „V té době si Kanaďani mysleli, že hokej umějí jen oni a ostatní svět že jsou taková čudlová, již hrají s větví uříznutou ze stromu místo hokejky,“ připomněl František Kaberle starší. Ještě než začal Kanadský pohár, hráli Čechoslováci s Kanaďany jeden přípravný zápas, který vysoko prohráli, což jen utvrdilo vysoké sebevědomí domácích hokejistů.

Pak se ale stala příhoda, jež Čechoslováky zdravě naštvla. „Přišel pan Gut, náš trenér, do kabiny z tiskové konference, když jsme se oblékali na trénink, a byl takový dost rozezlený,“ uvedl František Kaberle „Na něj až moc rozezlený. Byl to jinak decentní pán. Říká nám: ‚Kluci, teď jdu z tiskovky a novináři se tam zeptali kanadského trenéra Scotta Bowmana: ‚Tak co, Scotty, co říkáš československému národnímu mužstvu, čerstvým mistrům světa z Katovic v květnu 1976?‘ Pan Gut nám povídá: ‚No, Bowman se zamyslel a říká: ‚No, mají hezké bílé dresy. Dělal si z nás úplně srandu.‘“

František Kaberle starší vzpomínal, jak v Montrealu bydleli hráči v hotelu Four Seasons, v luxusu, jaký v Československu nikdy nezažili. „Do hokejové haly Forum jsme chodili pěšky, bylo to jen deset minut,“ podotkl. Hokejisté z východního bloku, který zaostával za bohatým západním, kapitalistickým světem, se nemohli nabažit obchodů plných zboží. V Československu se ho buď vůbec nedostávalo, anebo se dalo sehnat jen s obrovskými obtížemi. Českoslovenští

Hokejisté Poldi Kladno se radují z československého titulu. František Kaberle zcela vlevo.

Hockey players of the Poldi Kladno rejoicing in the Czechoslovak title of Champions. František Kaberle is first on the left.

reprezentanti si kupovali hlavně džíny a další věci na sebe a pro své děti.

Jak se tak procházeli po bulváru směrem k Foru, potkávali domácí hokejové hvězdy, které projížděly kolem v nablýskaných „bourácích“. „Oni na nás z rolls-royců volali: ‚Hello, boys!‘ A kouřili ty jejich velké doutníky.“

Jenomže zpupní Kanaďani dostali v základní skupině od Československa studenou sprchu. „Porazili jsme je 1:0. Milan Nový dal vítězný gól a bylo neuvěřitelné, co pochytil náš brankář Vlado Dzurilla,“ upozornil František Kaberle starší. „Pamatuji si, že zápas skončil a kanadští hráči si mysleli, že ještě něco bude, a diváci taky. Bylo тихо jako v kostele. Prostě nevěřili, že je porazili nějakí kluci tamhle z Československa, které je tolikrát menší než Kanada.“

JAPONSKÁ KAPITOLA A SLZY KVŮLI VĚŘE ČÁSLAVSKÉ

Před koncem kariéry působil v Japonsku. Tehdy v Československu jen za o něco málo více peněz než dělníci v podniku Poldi SONP Kladno, pod jehož hlavičkou hrál hokej. „Když jsem odcházel do Japonska, měl jsem na Kladně hrubý měsíční plat asi tři tisíce tři sta korun,“ řekl pamětník. „Dostávali jsme ještě kalorné asi osm set korun. Za výhru v ligovém zápase jsme brali čtyři sta korun, za remízu dvě stě korun.“

Ve druhé polovině sedmdesátých let 20. století, kdy Kladno získávalo jeden československý titul za druhým, si mohl pamětník během prvoligové hokejové sezony přijít nejvýše na šest tisíc korun měsíčně. „V Japonsku jsme si s Edou Novákem polepšili,“ prozradil František Kaberle starší. „Sezona tam trvala pět měsíců a brali jsme třicet pět tisíc korun měsíčně.“ Třicet procent ze své odměny však musel odevzdávat podniku zahraničního obchodu Pragosport stejně jako další českoslovenští sportovci v kapitalistických zemích. Totalitní režim totiž potřeboval tvrdou zahraniční měnu a hokejisté byli žádaným vývozním artiklem. Františku Kaberlemu zůstávalo z jeho japonského platu necelých dvacet pět tisíc korun.

„Jenom já a Eda Novák jsme se šli při našem angažmá v Japonsku v roce 1982 ubytovat s manažerem do hotelu Šinagawa Prince. Ostatní byli v company housu, asi deset minut pěšky od hotelu. Celý mančaft seděl přes den tím svým způsobem, my nemohli, měli jsme už zničené klouby. Pro ně byla zábavná místnost a jídelna. V noci si natáhli karimatky a spali na nich v jedné velikánské místnosti po pětadvaceti. Jen my dva jsme byli v hotelu. Pamatuji si jako dneska, že jsme se ubytovávali a asi šestadvacetiletá holka, recepční, nám povídá: ‚Passport! My jsme s Edou Novákem vytáhli passpory a ona povídá, připomínám, že byla šestadvacetiletá a letní olympiáda v Tokiu byla v roce 1964, ona vzala pasy a povídá: ‚A, Czechoslovakia. Věra Čáslavská!‘ A nám vytryskly slzy z očí.“ ○

ČESKÉ DRÁHY DĚKUJEME

Za vaši přízeň a nasazení v letošním roce. Těšíme se, že v tom příštím to spolu zase rozjedeme.

www.cd.cz

 České dráhy
Národní dopravce

O STROM ROKU BYL VELKÝ ZÁJEM

text: Tipsport, foto: archiv Tipsortu

Celostátní anketa Strom roku v České republice pořádá Nadace Partnerství od roku 2002. Od té doby se do hlasování zapojilo více než 728 tisíc lidí. V roce 2020 se generálním partnerem projektu stala Nadace Tipsport.

Cíle anketou Strom roku je podpořit aktivní lidi v péči o stromy v jejich okolí a představit veřejnosti zajímavé stromy s jejich příběhy. Anketa Strom roku je součástí iniciativy Sázíme budoucnost, která propojuje všechny, kterým není lhostejné naše životní prostředí. Zapojit se může každý, kdo pro to chce něco udělat. Ať už vysadit strom, nebo o něj pečovat.

Anketa Strom roku upozorňuje nejen na staré a významné stromy, ale jejím cílem je přilákat zájem také o ty, které přežívají v nepříznivých podmínkách, ohrožuje je pokácení, vandalismus nebo jiná nežádoucí lidská činnost. Proto vedle finálových příběhů každý rok porota uděluje čestný titul strom hrdina.

Se Stromem roku se můžete potkat nejen v České republice, ale také v dalších 15 zemích Evropy. V roce 2011 se totiž Nadaci Partnerství podařilo myšlenku ankety Strom roku úspěšně přenést do dalších evropských zemí. Vítězové národních kol tak putují do evropské soutěže, kde v mezinárodním kole soupeří vítězové národních kol z 16 evropských zemí. Vítěz je každoročně vyhlašován v Bruselu. V roce 2020 evropskou soutěž poprvé vyhrál strom z České republiky. Byla to 350 let stará Chudobínská borovice z Vířské přehrady. Stala se tak prvním stromem z České republiky, který kdy získal titul Evropský strom roku.

ČESKÝ VÍTĚZ STROMU ROKU 2020 JABLOŇ U LIDMANŮ

Vítězství v české anketě Strom roku 2020 si poprvé odnesl ovocný a zároveň nejmladší strom. Vítězná jabloň u Lidmanů, která se nachází v Machově u polských hranic, již přes sedm dekad stíní návštěvníkům místního hostince. Strom je místním symbolem sousedského života, tradic a udržitelného rozvoje.

PŘÍBĚH JABLONĚ PRO NAROZENÉHO SYNA

Hostinec v koutě česko-polského pohraničí funguje nepřetržitě už od poloviny 19. století. Původní majitele připomíná návštěvníkům poškozený obraz Františka Josefa I., který pan hospodský trefil na protest proti vyhlášení války půllitrem.

Své současné jméno nese hospoda po rodině Lidmanů, kteří si vyhlášený hostinec pronajali na sklonku druhé světové války. Toho roku se začal psát také příběh Stromu roku 2020.

ZAKOPEJ TAM HŘEBÍKY

„V době, kdy jsem se narodil, tedy na podzim roku 1945, vysadil jablonoň můj tatínek. Ta po několika letech od vysazení neplodila. Tatínkovi někdo z hostů poradil, že má málo železa. Ten nelenil a zakopal k jejím kořenům hřebíky. A opravdu pak začala plodit,“ vzpomíná u piva pod jabloní syn bývalého hostinského Jaroslav Lidman.

Jablůňce se sice díky železu začalo dařit, Lidmanům naopak moc dlouho ne. Pronajatý hostinec koupili od atentáčníka na císařský obraz Eduarda Šráma v roce 1950. Vlastního podnikání si ale dlouho neužili. Komunistický režim jim za tři roky ve jménu rolníků a dělníků hospodu vzal. Rodina v Machově v hostinci zůstala bydlet do roku 1970, kdy ho převzala švagrová. Cestu zpět k původním majitelům si ale našel až v porevolučních restitucích.

NEJLEPŠÍ ŠTRÚDL V OKOLÍ

Stejně, jako se začaly otvírat jen kilometr vzdálené polské hranice, tak se i zahrada hostince U Lidmanů se svou jabloní znovu probudila a otevřela veřejnosti. Strom zasazený na památku narození syna opět upoutal pozornost místních. Místní štrúdlky z jablek se staly oblíbenou a nedílnou součástí jídelníčků lidí z Machova i přespolních.

VÍTĚZOVÉ ČESKÉHO ROČNÍKU 2020

1. místo – Jabloň u Lidmanů

Hospoda U Lidmanů je místem setkávání a společenských událostí. Příběhy lidí zde tiše sleduje jabloň, která v létě poskytuje místním stín a na podzim plody, které lze ochutnat v domácím štrúdlu. Podle pamětníků byly ve 20. letech 20. století na tomto místě vysazeny čtyři jabloně. Když poslední z nich začala chřadnout, zachráněná větev dala život té, která na místě stojí dodnes.

2. místo – Lípy v Hřebenech

Památné lípy stojí v malebném údolíčku nedaleko zámku Hartenberg. Majestátní stromy pamatují nejen poslední zámeckou baronku, ale i její předky. Jejich mohutné větve se sklánějí až k zemi a vytvářejí magického genia loci. Okolí lip je centrem komunitního setkávání, místní sem ve spolupráci s obcí Josefov umístili lavičky a sošku Panny Marie.

3. místo – Hugo z Lednice

K mohutnému dubu letnímu se váže příběh, který svěřil jedné z místních rodaček její dědeček. Na konci 19. století si vášnivý myslivec a lednický patriot Wenzel Radkowsch namlouval svoji budoucí ženu Mariu a podle vyprávění pak spolu ve stínu dubu počali dceru. Wenzel byl velmi vážený, na lov si jej k sobě zval dokonce kníže Jan II. z Lichtenštejna a za své služby obdržel i knížecí šavli.

„Strom je pro mě symbolem sousedského života, tradice a udržitelného rozvoje. Jablečný štrúdl z místního ovoce je důležitou součástí komunity a můžete si ho vychutnat s výhledem na hříčku přírody, která vykouzlila jabloni dutý a křivý kmen s bohatou korunou,“ líčí Mirka Soldánová z MAS Stolové hory.

„Kromě toho, že je jabloň krásná, její příběh reprezentuje koloběh života. Vyrostla z větve své předchůdkyně a odehrává se pod ní nespočetné množství lidských příběhů,“ shrnuje ředitelka Nadace Tipsport Lucia Štefánková, porotkyně ankety a generální partner letošního ročníku. ○

TREE OF THE YEAR AROUSSED GREAT INTEREST

text: Tipsport, **photos:** archive of Tipsport

The nationwide Tree of the Year Survey in the Czech Republic has been organized by the Partnership Foundation annually since 2002. Since then, more than 728,000 people have taken part in the voting. In 2020, the Tipsport Foundation became the general partner of the project.

The goals of the Tree of the Year Survey are to support active people in caring for the trees around them and to present to the public interesting trees with their stories. The Tree of the Year Survey is part of the *Planting the Future* initiative, which connects those who are not indifferent to our environment. Anyone who wants to do something about it can get involved by planting a tree or taking care of one.

The Tree of the Year Survey draws attention not only to old and important trees, but it is also aimed at attracting interest in those surviving in adverse conditions, threatened by felling, vandalism or other unwanted human activities. Therefore, besides the final stories, every year the jury awards the honorary title of the Hero Tree.

Besides the Czech Republic the Tree of the Year Survey is held in another 16 European countries. In 2011, the Partnership Foundation successfully

transferred the idea of this survey to other European countries. Thus, the winners of the national rounds from 15 European countries travel to the European competition, where they compete in the international round. The winner is announced every year in Brussels. In 2020, a tree from the Czech Republic won the European competition for the first time. It was the 350-year-old Chudobín Pine of the Vírská Dam. It thus became the first tree from the Czech Republic to ever receive the title of the European Tree of the Year.

THE CZECH WINNER OF THE TREE OF THE YEAR 2020

For the first time, victory in the Czech Tree of the Year Survey 2020 was celebrated by a fruit tree, which was also the youngest contestant. The winning apple tree growing by *U Lidmanů B&B*, which is located in Machov near the Polish border, has been shielding visitors to the local guest house and pub for over seven decades. The tree is a local symbol of neighbourhood life, traditions and sustainable development.

THE STORY OF THE APPLE TREE PLANTED FOR THE NEW-BORN SON

The guest house in the Czech-Polish border area has been operated continuously since the middle of the

19th century. The original owner is reminded of to the visitors by a damaged portrait of Francis Joseph I, which the pub owner hit with a beer mug in protest against the declaration of war.

The pub bears its current name after the Lidman family, who rented the famous guest house at the end of the World War II. The story of the Tree of the Year 2020 began that year.

BURY SOME NAILS IN THERE!

‘When I was born, in the autumn of 1945, my father planted an apple tree. It didn’t bear fruit for several years so one of the guests advised Dad that the tree had too little iron. Dad was not lazy and buried some nails around the tree roots. And then it really started to bear fruit,’ recalls the son of the former pubkeeper Jaroslav Lidman sitting under the apple tree and drinking a beer.

Although the apple tree started to prosper thanks to the iron, the Lidmans did not succeed for very long. In 1950, they bought the rented guest house from Eduard Šrám, the owner who had attacked the Emperor’s portrait with the beer mug. But the family did not enjoy their own business for a long time. Three years later, the communist regime nationalized their pub on behalf of the peasants and workers. The family lived in the guest house in Machov until 1970, when the pub was taken over by the owner’s sister-in-law. However, the pub found its way back to the original owners only in post-revolutionary restitutions.

THE BEST STRUDEL IN THE AREA

As soon as the Polish border, which is just one kilometre away, was opened, the U Lidmanů B&B with its garden and the apple tree awoke again and opened to the public. The tree planted to celebrate the birth of the son caught the attention of the locals again. Local apple strudels became a popular and integral part of the diets of the people from Machov as well as non-locals.

‘For me, the tree is a symbol of neighbourhood life, traditions and sustainable development. Apple strudel made with local fruit is an important part of the community and you can enjoy it with a view of the freak of nature, which conjured the apple tree with a hollow and crooked trunk and a rich crown,’ says Mirka Soldánová of the Table Mountains Local Action Group.

‘Apart from the fact that the apple tree is beautiful, its story represents the cycle of life. It grew from a branch of its predecessor and countless human stories have taken place under it,’ sums up Lucia Štefánková, Director of the Tipsport Foundation, the juror of the survey and the general partner of this year’s event. ○

CZECH WINNERS OF THE YEAR 2020

1st place – Apple tree at U Lidmanů

U Lidmanů Pub is a place of gatherings and social events. The stories of people here are quietly observed by the apple tree, which provides the locals with shade in summer and fruit in autumn, which can be tasted in homemade strudel. According to witnesses, four apple trees were planted in this place in the 1920s. When the last of them began to wither, one of its saved branches gave life to the tree that stands here today.

2nd place – Linden trees in Hřebený

The memorable linden trees stand in a small picturesque valley near Hartenberg Castle. Majestic trees remember not only the last castle baroness, but also her ancestors. Their massive branches bend to the ground, creating a magical genius loci, the protective spirit of the place. The surroundings of the linden trees are the centre of the community gatherings. Local people, in cooperation with the municipality of Josefov, have placed benches and a statue of the Virgin Mary here.

3rd place – Hugo of Lednice

The story, which was told to one of the local natives by her grandfather, is connected to the massive summer oak. At the end of the 19th century Wenzel Radkowitzsch, who was a passionate hunter and patriot of Lednice, was courting his future wife Maria. Later, according to the story, they conceived their daughter in the shade of the oak tree. Wenzel was a very respected man and even Prince John II of Liechtenstein invited him to hunt and gave him a sabre for his services.

NEOPAKOVATELNÉ ZÁŽITKY NA ZÁMKU BERCHTOLD

text: redakce

foto: archiv zámku Berchtold

O místě, kde stojí současný zámek Berchtold, jsou zmínky už z roku 1388. Zámek prošel za dobu své existence mnoha peripetemi a kromě jiného zde sídlila také Československá armáda. Zlom nastal v roce 2005.

Dne 18. dubna toho roku získává zámeček Kunice-Vidovice nové majitele. Ti začínají s celkovou rekonstrukcí, přistavují křídlo, rozšiřují park a také budují sportcentrum Na Zámečku a zpřístupňují areál veřejnosti. Rodina Václava Růžičky vytváří z areálu unikátní místo pohody pro firemní akce, sport, kulturu, vytváření vztahu k přírodě a k lidem navzájem. Tohle místo se k radosti majitelů stalo místem setkávání zajímavých lidí a těší se velkému zájmu firem, dětí a sportovců. Otvírá se naplno 4. června 2011.

A co dnes areál zámku nabízí, to by stálo za samostatný článek. Tak jen pár příkladů. Při prohlídce zámku můžete třeba kromě sálů a pamětihodností spatřit také nejkrásnější poštovní známku světa r. 2010, unikátní vesnické muzeum, stříbrný a zlatý poklad, mince z dob od r. 1012 do současnosti, a také vstup do Dětského ráje, minizoo, vybrané akce během pobytu, prohlídku vesnického muzea, hlídané parkoviště, úschovnu kol, dětské brouzdaliště u sportovního centra a za hezkého počasí i koupání ve zrekonstruovaném rybníku.

K dispozici je rovněž moderní wellness a sportovní centrum Na Zámečku, kde si můžete například zahrát tenis na třech kurtech v zimě v nafukovací hale se dvěma dvorci, ale také si zahrát volejbal, nohejbal, stolní tenis. Součástí je také sportovní „vzduchovková“ střelnice. Nově si můžete vyzkoušet ve velkém sále sportovního centra samocvičení pro léčbu a regeneraci páteře na čtyřech elastických lanech pro SM systém od MUDr. Richarda Smíška.

Kolem zámku vedou také oblíbené cyklostezky Ladovým krajem, k Sázavě, do Průhonického parku UNESCO a po nové stezce až do Prahy. V okolí do 10 min. jsou ta nejlepší golfové hřiště v ČR Loreta

Pyšely, v Oaks Prague je nové golfové hřiště s licencí PGA National.

A co by to bylo za zámek, kdyby nebyl obestřen tajemnými příběhy. *Hrabě Berchtold byl za podivných okolností zavražděn na honu v roce 1918 v Neznašově u Týna nad Vltavou, na panství svého otce, kde vyrostl. Vrah ho zákeřně střelil sekáným olovem, když kolem projížděl v kočáře se svými hosty z honu. Dnes je na tomto místě část pomníku, který mu dala postavit jeho manželka hraběnka Katuše Berchtoldová Fantová, známá pamětníkům ve Vidovicích jako hraběnka. Na panstvích a v jejich okolí se potuloval miláček pana hraběte, nádherný, neobyčejně vzrostlý a silný kocour. Je tomu už více než 40 let. Tento kocour, velikosti malého ocelota, měl však jednu sobě samému patrně vrozenou, ale okolí nesnesitelnou, zálibu, že husám, kachnám i slepicím, arcíť jen v rámci normální spotřeby – „vyoperoval“ s přesností chirurga anatoma srdce, které sežral, načež krev vysál tak svědomitě, že obětem zanechal jen docela nepatrnou díru v prsou. A jak to s tímto bestiálním kocourem nakonec dopadlo? To se dozvíte spolu s dalšími podrobnostmi o možnostech pobytu na webových stránkách. Ještě lépe ale, pokud dorazíte, jistě vám tento příběh někdo dopoví. ●*

Víceúčelový areál, *****HOTEL zámek**

BERCHTOLD, se nachází nedaleko Prahy v obci Kunice-Vidovice, v malebném Ladově kraji, jen 15 km od Prahy a se skvělou dopravní dostupností.

hotel@zamekberchtold.cz

tel.: +420 770 169 980

UNIQUE EXPERIENCES AT BERCHTOLD CHATEAU

text: editors

The place where the present-day Berchtold Chateau stands was first mentioned as early as in 1388. The chateau has gone through many vicissitudes during its existence and, among other things, the Czechoslovak Army was once based here. The turning point came in 2005.

That year on 18 April, the chateau located in the village of Kunice-Vidovice was acquired by new owners. They started its complete reconstruction, adding a wing to the building, expanding the park, building the *Na Zámečku* Sports Centre and making the complex accessible to the public. Václav Růžička's family has turned the complex into a unique place of comfort for corporate events, sports, culture and creation of positive attitude to the nature and relationships among people. To the delight of the owners, this place has become a meeting place for interesting people and enjoys great interest from companies, children and sportspeople. It opened in its full capacity on 4 June 2011.

What the chateau complex offers today would be worth a separate article. So, just a few examples. During the tour of the chateau, in addition to the halls and sights, you can see the most beautiful postage stamp in the world of the year 2010, a unique village museum, silver and gold treasures, a collection of coins from the year 1012 to the present, and also the entrance to the Children's Paradise, the mini zoo, enjoy selected events during your stay, a tour of the village museum, guarded car park, bicycle storage, children's paddling pool at the sports centre and if the weather is nice, you can swim in the renovated pond.

There is also a modern wellness and sports centre called *Na Zámečku*, where you can play tennis on three outdoor courts and in the winter in an inflatable hall with two courts. You can play volleyball, football and table tennis here as well. There is also an 'air rifle' sports shooting range. Newly, in the large hall of the sports centre you can try self-exercising for the treatment and regeneration of the spine on the four elastic ropes intended for the SM System® created by doctor Richard Smíšek.

There are also popular cycle paths around the Lada region leading to the Sázava River, to the UNESCO Průhonice Park and a new one leading to Prague. Within 10 minutes, you can reach the best golf courses in the Czech Republic, Loreta Golf Club in Pyšely and Oaks Prague, which is a new golf course with a PGA National License.

And what is a chateau without mysterious stories? In 1918, Count Berchtold was murdered under strange circumstances while hunting in Neznašov near Týn nad Vltavou, in his father's estate, where he had grown up. The killer insidiously shot him with chopped lead while the Count was returning from the hunt sitting in a carriage with his guests. To this day, part of the monument built by his wife, Countess Katuše Berchtoldová Fantová, who was known to the contemporary witnesses in Vidovice as the Countess, is in that place.

'A beautiful, extraordinarily tall and strong cat, the Count's pet, was wandering on and around the estates. It happened over 40 years ago. The Count allegedly brought him from somewhere in Brazil, where he was taken as a small kitten from his mother. Though, that cat, the size of a small ocelot, had an apparently innate interest, which was unbearable to locals. His hobby was 'operating' on geese, ducks and chickens, however, for regular personal consumption. He would 'operate' on the animal, cut out only the heart with the precision of a surgeon, ate it and then sucked the blood conscientiously, leaving only a fairly small hole in the victim's breast.' What happened to the bestial cat in the end? See the website to find out this and further details about the possibilities of staying at the chateau. Even better, someone will surely tell you this story when you arrive. ●

The multipurpose complex, ***** HOTEL chateau BERCHTOLD**, is located near Prague in the village of Kunice-Vidovice, in the picturesque Lada region, only 15 km from Prague and has excellent transport accessibility.

hotel@zamekberchtold.cz,
phone: +420 770 169 980

SPOONTEK STIMULUJE CHUTĚ PRO LEPŠÍ VYCHUTNÁVÁNÍ POTRAVIN

Lžíce SpoonTEK je ideální pro zvýraznění a zlepšení chuti každodenních potravin, ale mohla by být zvláště zajímavá i pro ty uživatele, kteří hledají způsoby, jak učinit nízkokalorické a méně chutné potraviny chutnějšími, aniž by k nim museli přidávat více příchutí či kalorií. ●

SPOONTEK STIMULATES APPETITES FOR BETTER FOOD ENJOYMENT

The SpoonTEK spoon is ideal for highlighting and improving the taste of everyday meals, but it could also be especially interesting for those users who are looking for ways to make low-calorie and less palatable dishes tastier without having to add more flavours or calories. ●

GADGETS

text: redakce | the editors, foto | photos: archiv | archives

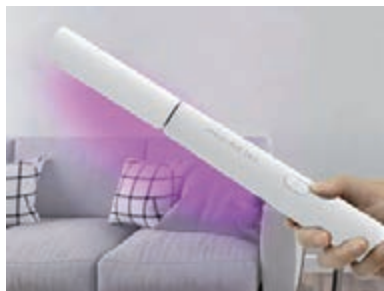
**Hračky do chytrých domácností
Toys for Smart Homes****PŘENOSNÁ „HŮLKA“ ALLUME
UV-C ÚČINNĚ ELIMINUJE
BAKTERIE**

Allume – UV-C Portable Wand je přenosné čisticí zařízení bez chemikálií, které umožní snadno, rychle a účinně odstranit bakterie. Zařízení má praktický design a lze je sklopit pro snadné skladování anebo přenášení. Uvnitř je 16 LED diod, které při aktivaci zabijí 99,9 % virů a bakterií, které by mohly přetrvávat na površích. ●

**THE ALLUME UV-C PORTABLE ‘WAND’
EFFECTIVELY ELIMINATES BACTERIA**

Allume – UV-C Portable Wand is a portable chemical-free cleaning device that allows you to remove bacteria easily, quickly and efficiently.

The device has a practical design and can be folded for easy storage or carrying. Inside the device there are 16 LEDs, which, when activated, kill 99.9% of viruses and bacteria that could persist on surfaces. ●

**DEZINFEKČNÍ DROPI
LZE UMÍSTIT ANEBU
NAMONTOVAT TĚMĚŘ
KAMKOLI**

Automatický dávkovač na dezinfekci rukou Dropi je dodáván s opětovně plnitelnou lahví, která uživatelům umožňuje snadné plnění z větší lahve dezinfekčního prostředku, což eliminuje potřebu nákupu dalších samostatných nádob. ●

**SANITIZER DISPENSER
DROPI CAN BE PLACED
OR MOUNTED ALMOST
ANYWHERE**

The Dropi automatic hand sanitizer dispenser comes with a refillable bottle that allows users to easily replenish it from a larger bottle of sanitizer, eliminating the need to purchase additional separate containers. ●

PROČ PLATIT AUTOPOJIŠTĚNÍ PODLE UJETÝCH KILOMETRŮ?

text: redakce, foto: archiv Allianz

Při výpočtu rizikovosti hraje u autopojištění roli několik proměnných, přičemž vedle dvou nejvýznamnějších parametrů – škodní historie a věku klienta – je to i počet najetých kilometrů ročně. A právě proto u Allianz pojišťovny už čtyři roky rozhoduje především to, jak řidič jezdí a kolik najede, nikoli, jaké má auto a kde bydlí.

platit," vysvětluje ředitelka autopojištění Allianz Veronika Hašplová.

Cílem pojištění podle ujetých kilometrů je nastavení efektivnější kategoriovosti řidičů. Allianz zjistila, že právě počet najetých kilometrů je důležitou proměnnou, která rozhoduje například o škodním průběhu, a že závislost mezi počtem způsobených havárií a počtem najetých kilometrů je u všech motoristů velmi silná. To pak z najetých kilometrů dělá naprosto klíčové kritérium. Ani ostatní parametry, které dosud pojišťovna používala, nezaknily. Mají však při určování ceny pojištění výrazně menší relativní váhu, než tomu bylo dříve.

Proč?

Tři čtvrtiny českých řidičů najedou ročně od 10 do 15 tisíc kilometrů. A čím méně ujedou, tím méně u Allianz zaplatí. Vybírat přitom mohou z osmi „nájezdů“ – do pěti tisíc kilometrů, do 7500 km, do deseti tisíc kilometrů, do 12 500 km, do 15 000 km, do 20 000 km, do 25 000 km nebo nad 25 000 km. „Počet najetých kilometrů hraje větší roli než vozidlo, kterým klient jezdí, a hraje také podstatnější roli než bydliště klienta. A proto se celý náš systém autopojištění už několik let odvíjí od tohoto kritéria,“ doplňuje V. Hašplová.

Jak to funguje?

Z hlediska účtování je tento systém podobný spotřebě elektrické energie a plynu anebo jako vodné a stočné, kdy se dodavatel podívá na spotřebu v předešlém roce a podle ní určí zálohy na rok další. „Na začátku pojištění klient odhadne, kolik kilometrů za rok najede, a podle toho se odvíjí cena pojištění na daný rok. Poté dodá fotografii a stav tachometru vozidla a tři měsíce před výročím smlouvy opět nahraje na vyzvání pojišťovny aktuální foto vozu a stav jeho tachometru. Podle tohoto stavu pak Allianz určí cenu pojištění na další období, ve kterém zohlední přeplatek anebo nedoplatek z předešlého období,“ říká V. Hašplová.

V rámci autopojištění od Allianz klienti nejen šetří za ujeté kilometry, ale pojištění jim samozřejmě pomůže při škodě způsobené provozem vozidla a při jeho krádeži a dále také při poškození automobilu následkem havárie, přírodní události, požáru, výbuchu, vandalismu či kontaktu se zvířetem, pokud není vozidlo schopné provozu či při úrazu jeho posádky. Toto všechno bez telematické jednotky. Místo sledovacího zařízení motoristé zašlou Allianz pouze jednou ročně fotografii stavu tachometru. ●

„V minulosti se zohledňoval pouze objem motoru. Teprve později k němu přibyl bonus a malus. A ještě později i další kategoriová kritéria jako věk řidiče nebo bydliště. U pojištění vozidla by se však vždy mělo vycházet z rizikovosti každého řidiče individuálně. Když analyzujeme, kolik mu je let, kde bydlí či kolik už zapříčinil nehod, tak dokážeme spočítat i to, jaké riziko představuje na jeden ujetý kilometr. A vezmeme-li stejně tak rizikové řidiče, potom ten, kdo jezdí méně často, by měl i méně

Allianz

ZVYKY A RECEPTY Z RŮZNÝCH ČÁSTÍ SVĚTA

text: redakce, foto: Shutterstock, Pixabay

O vánočních zvycích si můžete přečíst na různých internetových stránkách. My jsme šli ale jinou, „osobní“ cestou. Požádali jsme tři dámy: Katku z Nového Zélandu, Dominiku z Anglie a Beatu z Polska, aby nám svými slovy přiblížily nejen vánoční zvyky v té, které rodině, ale případně doplnily i recepty na jídla anebo odkazy na ta, která samy, a nejen na Vánoce, připravují. Každá k tomu přistoupila jinak, a tak nabízíme pestrou paletu jejich názorů...

KATEŘINA DOWD, NOVÝ ZÉLAND

Vánoce na Novém Zélandu jsou podobné těm australským. Stromek se ve většině rodin stříhá 1. prosince a na rozdíl od většiny zemí Evropy je hlavním dnem „Christmas Day“, což je 25. prosinec. V naší rodině je takový zvyk, že každý rok se slaví u jiného rodinného příslušníka a sejde se nás tak kolem 35. Vytvoří se seznam, co kdo má přinést, a ten je dodržován. Já osobně už tradičně pečuji jablčný štrúdl. Jí se systémem rautu a jen namátkou pár jídel, která se konzumují: různé druhy salátů – bramborový, nudlový, zeleninový, jehněčí pečeně, kuře, plody moře, pečená zelenina, čerstvé jahody, borůvky, vařené fazole... Nesmějí chybět ani sladkosti, mezi nimiž kraluje tradiční „Pavlova“, a právě na tu posílám recept, aby třeba inspiroval někoho v Čechách, kdo chce překvapit něčím netradičním. Tento moučník se může připravovat i během roku. Slavnostní den je dlouhý, začíná cca v 9.30 h a končí kolem 20. h. O den později je „Boxing Day“, kdy se sází na koně, jedí se zbytky jídel z předešlého dne a mnozí hosté odjíždějí na své letní, „plážové“ domy.

Servírování „Pavlovy“ může být i malým uměleckým dílem
Serving the Pavlova Cake can be a small work of art

CO POTŘEBUJETE K PŘÍPRAVĚ MOUČNÍKU „PAVLOVA“?

šest bílků; špetka soli; dva hrníčky cukru krystal
1½ lžičky octa; 1½ lžičky vanilkové esence
1½ lžičky škrobu; čerstvě připravená šlehačka
a čerstvé ovoce (jahody, borůvky, maliny, kiwi...)

Postup přípravy:

1. Předehřejte troubu na 150 stupňů C. Na plech položte pečicí papír, na který narýsujete tužkou kruh o průměru 20 centimetrů. Papír otočte, aby se vám kresba nepromítla do hotového výrobku.
2. Rozmixujte bílky, až budou tvořit hustou pěnu (sníh). Pak začněte přidávat po troškách cukr a stále mixujte, a to po dobu cca pěti minut, až se cukr rozpustí.
3. Snižte rychlost mixéru, přidejte ocet, vanilkovou esenci a škrob.
4. Směs pokladejte do středu kruhu, který jste narýsovali, a snažte se směs rozprostřít. Potom vytvořte ve středu směsi mělký důlek.
5. Pečte po dobu 45 minut. Důležité: nechte vychladnout v troubě přes noc! Kdybyste pečený produkt vytáhli z trouby horký, riskovali byste, že se vám srazí.

DOMINIKA RICHARDS, ANGLIE

Vánoce jsou od toho, aby se lidé scházeli, zasmáli se, zahráli si různé hry a jedli a pili s rodinou a přáteli. Pokud nám covid dovolí, očekávám u nás zhruba 14 lidí u vánočního stolu. Jak už je ve světě známo, v Anglii se tradičně podává pečená krůta se zeleninou, jako jsou brokolice, hrášek, květák, růžičková kapusta a s opečeným bramborem, petrželí a omáčkou. Variací, jak se co

Sušené švestky obohatí chuť bigosu Prunes enrich the taste of bigos

chu brusinek. U vánočního stolu se většinou nalévá víno a pak to, co teče. Víno, svařák, můj oblíbený gin mnoha chutí, whisky, pivo... Tradičním dezertem je vánoční pudink. Většina lidí se s přípravou neobtěžuje a zakoupí raději hotový. Pudink se připravuje několik měsíců dopředu, aby se rozležel, protože se skládá ze spousty sušeného ovoce, alkoholu, koření, cukru, mouky atd. Na Vánoce se musí čtyři hodiny dovařit nad párou, pak se servíruje politý dobrou brandy a zapálí se – flambuje. Podává se s brandy máslem anebo brandy krémem.

Ingredience a postup přípravy vánočního pudinku najdete mj. na <https://www.vitalia.cz/clanky/vanocni-pudink-muze-byt-i-rok-stary/>

BEATA KUSTO, POLSKO, VARŠAVA

Na rozdíl od České republiky, kde se na Štědrý den konzumují především masové dobroty, je u nás v rodině zvykem, že tradiční štědrovečerní večeři tvoří většinou 12 postních jídel. První přijdou na řadu různé předkrmy, potom třeba boršč s „oušky“ (malými taštičkami plněnými houbami), následují ryby: herinky, kapr smažený i v aspiku, zelí s hrachem, pirohy, nudle s mákem a na závěr kompot ze sušených švestek a jablek, k tomu různé koláče – makové, tvarohové – a jiné sladkosti. Podle tradice je vždy prostřeno i pro náhodného hosta. Asi vám ve výčtu schází tradiční bigos, ale ten se jí spolu s dalšími masovými pochoutkami až na první svátek vánoční 25. prosince. Existuje mnoho variant tohoto pokrmu, jehož základem je zelí a několik druhů masa a uzenin. Jeho příprava je náročná, a proto se ho dělá opravdu hodně, někdy i předem, protože nejlepší je pak odleželý po třech i více dnech. V naší rodině se do bigosu přidávají i sušené švestky.

Recept a postup přípravy bigosu najdete například na: <https://www.toprecepty.cz/recept/3135-bigos> ○

Vánoční pudink je ozdobou svátečního stolu v Anglii
Christmas pudding is an adornment of the Christmas table in England

peče, vaří a jaké příchutě se přidávají, je několik, jako třeba květák a brokolice se ještě zapékají se syrovou omáčkou anebo se přidává med na krůtu či petržel, mrkev, vše se okoření tymiánem a zapeče. Je to spíš takový nóbl nedělní oběd. Jen s tím rozdílem, že se „ten pták“ většinou peče s nádivkou. Nesmí také chybět yorkšírský pudink, „prasátka v dece“ a tro-

TRADITIONS AND RECIPES FROM AROUND THE WORLD

text: editors, photos: Shutterstock, Pixabay

You can read about Christmas traditions on various websites. But we chose a different, 'personal' way. We asked three ladies – Katka from New Zealand, Dominika from England and Beata from Poland – to tell us not only about the Christmas customs in their families, but also to contribute with recipes of dishes or links to those they use themselves, and not only for Christmas. Each of them showed a different approach, so we offer a diverse range of their opinions ...

Na povrch „Pavlovy“ se kladou různé druhy ovoce
Various fruits are placed on the surface of the
Pavlova Cake

KATEŘINA DOWD, NEW ZEALAND

Christmas in New Zealand is similar to Australian one. In most families the Christmas tree is decorated on 1 December, and unlike most European countries, the main day is 'Christmas Day', which is 25 December. In our family there is such a custom that every year Christmas is celebrated in the house of a different family member and there are around 35 of us gathering at the Christmas dinner. We make a checklist of the dishes to bring and everyone sticks to it. I personally traditionally make an apple strudel. We use a banquet system and here are just some of the dishes that are consumed: different types of salads (potato salad, noodle salad, vegetable salad), roast lamb, chicken, seafood, roast vegetables, fresh strawberries, blueberries, boiled beans ... There are also desserts, among which the traditional 'Pavlova' Cake

reigns, a recipe of which I am sending to inspire those in the Czech Republic who want to surprise guests with something non-traditional. This dessert can be made at any time of the year as well. Christmas Day is usually long, starting at about 9.30 a.m. and ending at around 8 p.m. The next day is called 'Boxing Day', when people bet on horses, eat food leftovers from the previous day and many guests leave for their summer, 'beach' houses .

WHAT DO YOU NEED TO MAKE PAVLOVA CAKE?

Ingredients:

6 egg whites; pinch of salt; 2 cups of caster sugar
1 and a half teaspoon vinegar; 1 and a half teaspoon
vanilla essence; 1 and a half teaspoon cornflour
whipped cream and fresh fruit

Method:

1. Preheat oven to 150 C. Line a baking tray with baking paper and draw a 20cm circle on the baking paper. Turn over the baking paper so that the pencil line doesn't transfer to your pavlova.
2. Using an electric mixer, beat the egg whites with the salt until stiff, then add the sugar very gradually while still beating. Keep beating for 5 minutes to dissolve the sugar.
3. Slow the beater speed and add the vinegar, vanilla and cornflour.
4. Pile the meringue in the centre of the circle and use a spatula to spread it out to the edge of the circle keeping it as round and even as possible. Make a slight dip in the top.
5. Bake for 45 minutes, then leave to cool in the oven overnight.
6. Using two spatulas, lift it carefully onto a serving plate and fill the central depression with whipped cream and fresh fruit.

Ilustrační obrázek vánočního pudinku
Illustration image of Christmas pudding

DOMINIKA RICHARDS, ENGLAND

Christmas is about people meeting, laughing, playing various games, and eating and drinking with family and friends. If the COVID allows us, I expect about 14 people at our Christmas table. As is already known all over the world, in England traditionally roasted turkey is served with vegetables such as broccoli, peas, cauliflower, brussels sprouts with roasted potatoes, parsley and sauce. There are several variations of how the ingredients are roasted or boiled and what flavours are added. For example, cauliflower and broccoli can be roasted with cheese sauce, while turkey, parsley and carrots can be roasted with added honey, all seasoned with thyme. It looks rather like a classy Sunday lunch. The only difference is that 'the bird' is usually roasted with stuffing. Yorkshire pudding, 'pigs in blankets' and some cranberries are a must as well. At the Christmas table, we usually drink wine and then anything that 'flows'. Wine, mulled wine, my favourite gin of various flavours, whiskey, beer... Christmas pudding is a traditional dessert. Most people do not bother with its preparation and prefer to buy one ready-made. The pudding is prepared several months in advance to have it mature, because it consists of lots of dried fruit, alcohol, spices, sugar, flour, etc. For Christmas, it has to be cooked over steam for four hours, then it is served drizzled over with good brandy and lit – flambéing. It is served with brandy butter or brandy cream.

For a recipe of Christmas pudding see:
https://www.bbc.co.uk/food/recipes/christmas_pudding_41498

BEATA KUSTO, POLAND, WARSAW

Unlike in the Czech Republic, where mainly Christmas delicacies are consumed on Christmas Day, it is customary in our family that a traditional Christmas Eve dinner usually consists of 12 fasting dishes. First comes a variety of starters, then borscht with 'little ears' (small mushroom-filled dumplings), followed by fish: herring, fried carp or carp in aspic, cabbage with peas, pies, noodles with poppy seeds and finally a compote made with dried prunes and apples, plus various cakes – poppyseed cakes, cheesecakes – and other desserts. According to tradition, we always lay an extra place at the table for a casual guest. You probably thought that I skipped the traditional bigos in my list, but it is not eaten until Christmas Day, on 25 December together

with other meat delicacies. There are many variations of this dish, which is based on cabbage and several types of fresh and smoked meat. Its preparation is demanding, and therefore it is made in big quantities, sometimes even in advance, because it tastes best when aged for three or more days. In our family, prunes are also added to bigos.

For a recipe of bigos see: https://www.simplyrecipes.com/recipes/polish_hunters_stew ◉

Na dobrý bigos je potřeba hodně druhů masa a uzenin

Various kinds of meat and sausages are needed for a good bigos.

RADOST PRO SBĚRATELE ANEB ZAJÍMAVÉ UNIKÁTY

text: redakce, foto: archiv

Sběratelství nezná hranic. A u toho sportovního to platí dvojnásob. Milovníci archiválií z celé Evropy i světa mohou získat zajímavosti i od legend československého sportu, a to od jednotlivců, ale i od týmů, kteří se prosadili ve světě. A zahraniční sběratelé mohou třeba získat archiválie ze zápasů svých týmů při střetnutích s těmi československými či později českými. O podrobnostech jsme hovořili s Danielem Markvartem, velkým fanouškem těchto vzácností a majitelem webu Fanzone.

Dva slavní fotbalisté Pelé a Josef Masopust, společné foto s podpisy.
Two famous football players Pelé and Josef Masopust, photo with their signatures

Dres fotbalové legendy Josefa Masopusta k jeho osmdesátinám.

The jersey of the football legend Josef Masopust for his 80th anniversary.

Koupil jste část archiválií z pozůstalosti držitele zlatého míče Josefa Masopusta, který je znám po celém světě. Co zajímavého kufřík z jeho pozůstalosti například obsahuje?

Kufřík Adidas obsahuje řadu zajímavých fotografií a dokumentů. Mezi ně patří společná fotografie J. Masopusta a Pelého, oběma podepsaná, blahopřání Václava Havla k narozeninám, pamětní list Senátu ČR k témuž, čestné občanství hlavního města Prahy a stříbrnou medaili hlavního města Prahy z roku 2001. Do kufříku se nevešla medaile k 100. výročí FIFA, kdy J. Masopust dostal ocenění jako jeden z 50 nejlepších fotbalistů světa (společně s Pelém). Mezi další „artefakty“ patří bronzová soška od M. Gabriela Čestný občan Prahy, vzpomínková trofej udělená v roce 2012 účastníkům slavného finále v Chile a mnoho dalšího.

Nabízíte noviny, programy, suvenýry odznaky. O co je největší zájem sběratelů?

Sběratelé mají obecně největší zájem o předměty s tematikou Sparty a Slavie. Mezi nejoblíbenější

patří právě programy, vstupenky, odznaky, vlajky, ale i dobový sportovní tisk a nejrůznější dokumenty, např. z olympijských her nebo z jiných sportovních akcí mezinárodního významu. Autogramy a kartičky jsou také velmi vyhledávané. Občas sběratelé projeví zájem i o dobové sportovní pomůcky a výstroj.

Můžete přiblížit nějakou raritu, kterou se vám podařilo získat, aniž jste v to doufal?

Například dres FC Barcelona z roku 2011 a přímo z památného finále s Manchesterem United. Jsou na něm podepsaní všichni hráči a byl dražen v rámci charitativní aukce v Perthu při Hoppman cupu v roce 2012, který vyhrála česká dvojice Kvitová, Berdych. Odtud je i obraz Tigera Woodse s jeho podpisem. Tyto předměty byly společně se sbírkou Josefa Masopusta ozdobou první aukce sportovních a sběratelských předmětů. Bylo v ní 200 položek a snad každý sportovní sběratel a fanoušek, ať už od nás, či ze zahraničí, si tam přišel na své. Aukci uspořádala Prague Auctions. To je aukční společnost se zaměřením na současné české a slovenské umění a v této oblasti byla jednou z prvních u nás. První sportovní aukce v takovém rozsahu a s předměty pocházejícími i od jedné z nejvýznamějších osobností světového kolektivního sportu, jakou

Památka na utkání Slavie s Ferencvárosem ve finále Středoevropského poháru.
Memorabile from the match between Slavia and Ferencvaros in the final of the Central European

V nabídce je mnoho zajímavostí, a to nejen z fotbalové historie, ale i například z tenisu. Patří k nim i program daviscupového zápasu se Švýcarskem s podpisy hráčů. There are many attractions on offer, not only from football history, but also from tennis, for example. These include the programme of the Davis Cup match with Switzerland with the signatures of the players

byl držitel Zlatého míče Josef Masopust, byla ojedinelou příležitostí, která má potenciál stát se dalším významným milníkem v této oblasti v našich zeměpisných šířkách, neboť v celém světě jsou předměty tohoto typu hojně sběrateli vyhledávány a rovněž i hojně nabízeny.

O vaši nabídku je velký zájem, jsou i takové věci, které mizí prakticky v okamžiku, kdy se u vás objeví?

Těch je spousta, zvláště těch fotbalových. Mám pár věrných zákazníků, kteří každé ráno netrpělivě čekají na novinky a málokdy dají ostatním zájemcům šanci. Doufám, že se nám podaří tento sběratelský obor dostat na podobnou úroveň, jaká je ve světě, například v Anglii, Spojených státech, v Německu anebo v Itálii. Na této práci je velmi příjemné, že stále něco nového objevujete a děláte sběratelům radost. ○

MAKING COLLECTORS HAPPY OR INTERESTING UNIQUE THINGS

text: editors, photos: archives

Collecting knows no boundaries. And this is doubly true for sports. Lovers of archives from all over Europe and the world can get interesting facts also from the legends of Czechoslovak sport, both individuals and teams that have succeeded in the world. As for foreign collectors, they may obtain archival materials from the matches of their favourite teams in clashes with the Czechoslovak teams or later the Czech ones. We talked about the details with Daniel Markvart, a big fan of these rarities and the owner of the Fanzone website.

You bought part of the archives from the estate of the deceased Josef Masopust, the Golden Ball winner, who is known worldwide. What are the interesting contents of his estate briefcase?

The Adidas briefcase contains a number of interesting photos and documents. These include a photograph of J. Masopust together with Pelé, signed by both, a birthday greeting card from Václav Havel, the Honourable Letter from the Senate of the Czech Republic for his birthday, the document of Honorary Citizenship of the capital city of Prague and a silver medal of the capital city of Prague of the year 2001. What did not fit in the briefcase was the medal dedicated to the 100th anniversary of FIFA, which J. Masopust was awarded as one of the 50 best footballers in the world (together with Pelé). Other 'artifacts' include the bronze statuette Honorary Citizen of Prague made by M. Gabriel, the commemorative trophy which was given to the participants in the famous finals in Chile in 2012, and many others.

You offer newspapers, programmes, souvenir badges. Which of these objects attract the interest of collectors most?

Collectors are generally most interested in objects with the theme of Sparta and Slavia football clubs. The most popular include programmes, tickets, badges, flags, as well as the sports press of different periods and various documents, such as those of the Olympic Games or other sports events of international importance. Autographs and cards are also

Dres FC Barcelony z roku 2001 s podpisy všech hráčů po finále Ligy mistrů
Barcelona FC jersey of 2001 with the signatures of all players after the final of the Champions League

very popular. Sometimes collectors show interest in sporting equipment and gear of particular periods.

Can you tell us about a rarity that you managed to gain without hoping for it?

For example, the Barcelona FC jersey of the year 2011, which came straight from the memorable final with Manchester United. All the players had signed it and it was sold in a charity auction in Perth at the Hopman Cup in 2012, which was won by the Czech duo of tennis players, Kvitová and Berdych. The image of Tiger Woods with his signature comes from there, too. Together with the collection of Josef Masopust, these items were the decoration of the first auction of sports and collectibles. There were 200 items in it, and perhaps every sports collector and fan, whether from the Czech Republic or from abroad, found something for themselves. The auction was organized by the Prague Auctions. It is an auction company focusing on contemporary Czech and Slovak art and one of the first auction companies established in our country. The first sports auction on such a scale, which sold items related to one of the most significant personalities in the world of collective sports, Josef Masopust, was a unique opportunity. It has the potential to become another important milestone in this field in our region because items of this type are widely sought after and also offered worldwide.

Are there any objects that disappear right at the moment they appear on your website?

There are plenty of them, especially of those related to football. ○

1
VÝTAH

7
POSCHODÍ

155
SCHODŮ

*V srdci gotické věže se vine
kovová konstrukce výtahu nápadně
připomínající šroubovici genetického kódu,
který propojuje svět současný se světem minulým.*

*Jako portálem do vyšších sfér se v okamžiku ocitnete na vrcholu
věže, kde z výšky 70 m shlížíte na Prahu a vidíte vrstvy staletí
vepsané do jejích ulic. Při pohledu přímo dolů se vám naskýtá
podívaná na unikátní kompozici Staroměstského náměstí se dvěma
vertikálními dominantami – dřívě rivalové, dnes snad už
jen směření svědci času.*

Staroměstská radnice není pouze Orloj.

Přesvědčte se sami svou návštěvou i bezbariérově.

staromestskaradnicepraha.cz

f

12/5—3/6/2021

76. mezinárodní hudební festival

tutta forza

Pražské jaro

Vstupenky v prodeji na festival.cz

Za finanční podpory

Partner festivalu

Partner koncertu

Technologický partner

Generální mediální partner

Hlavní mediální partner

Mediální partner

Oficiální automobil

